

A HUDI20020 Gerecse
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
fenntartási terve

Budapest
2019

Jelen fenntartási terv a Földművelésügyi Minisztériummal kötött TMF/608/5/2016. ügyiratszámú támogatói okirat alapján, a Természetvédelmi kártalanítás fejezeti kezelésű előirányzat terhére készült

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

székhely: 1121 Budapest, Költő u. 21.
postacím: 2509 Esztergom, Strázsa-hegy
Tel: 0036-391-4610 Fax: 0036-200-1168
E-mail: dinpi@dinpi.hu
Web: <http://www.dinpi.hu>

Felelős tervezők

Pétsch Nóra
Vida Alexandra

Vezető szakértők

Baranyai Zsolt
Csonka Péter

Közreműködő szakértők

Barina Zoltán
Pál Attila

© Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 2019

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv	4
1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód.....	5
1.3. Kiterjedés.....	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.4.1. Jelölő élőhelyek (a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)	5
1.4.2. Jelölő fajok (a *-gal jelöltek kiemelt közösségi jelentőségű fajok).....	5
1.5. Érintett települések	7
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák.....	7
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	9
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	9
1.7.2 Településrendezési eszközök	9
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	10
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	10
1.7.5. Halgazdálkodási tervek.....	10
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	10
2. Veszélyeztető tényezők	11
3. Kezelési feladatok meghatározása	16
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	16
3.2. Kezelési javaslatok	16
3.2.1. Élőhelyek kezelése	16
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	54
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	54
3.2.4. Kutatás, monitorozás	55
3.2.5. Mellékletek.....	58
Kezelési egységek térkép:.....	58
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	71
3.3.1. Agrártámogatások.....	71
3.3.2. Pályázatok.....	73
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	74
3.4.1 Felhasznált kommunikációs eszközök.....	74
3.4.2 A kommunikáció címzettjei.....	74
3.4.3 Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	77

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve: Gerecse kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója: HUDI20020

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése: 2437,102 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek (a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)

- 6190* Pannon sziklagyepek
- 6240* Szubpannon sztyepek
- 8310 Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok
- 9130 Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*)
- 91H0* Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel
- 91G0* Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal
- 91M0 Pannon cseres-tölgyesek

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek:

- 6210 Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco brometalia*)
- 6440 *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei
- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek
- 9180* Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion* erdői
- 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-padion*, *Alnion incanae*, *salicion albae*)

Natura adatlapon szereplő, de a területen nem található élőhely:

- 8210 Mészkösziklás lejtők sziklanövényzete

1.4.2. Jelölő fajok (a *-gal jelöltek kiemelt közösségi jelentőségű fajok)

Növények:

- bíboros sallangvirág (*Himantoglossum caprinum*)

Ízeltlábúak:

- csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*)*
- nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- magyar tavaszi fésűbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)
- kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*)

- nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- gyászcsincér (*Morimus funereus*)
- havasi cincér (*Rosalia alpina*)*

Kételtűek:

- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

Emlősök:

- pisedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*)
- hegyesorrú denevér (*Myotis blythi*)
- csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*)
- közönséges denevér (*Myotis myotis*)
- kereknyergű patkósdenevér (*Rhinolophus euryale*)
- nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*)
- kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Érintett terület %	Település területének érintettsége (%)
Baj	Komárom-Esztergom	382,5756	15,70	18,11
Neszmély	Komárom-Esztergom	466,8593	19,16	16,82
Süttő	Komárom-Esztergom	270,2651	11,09	7,87
Tardos	Komárom-Esztergom	847,8069	34,79	36,36
Tata	Komárom-Esztergom	28,84975	1,18	0,37
Tatabánya	Komárom-Esztergom	255,1617	10,47	2,79
Vértesszőlős	Komárom-Esztergom	6,83491	0,28	0,40
Vértestolna	Komárom-Esztergom	178,5805	7,33	10,54
Összesen		2436,934	100	

1. táblázat: Érintett települések

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
országos jelentőségű védett természeti terület	TK	Gerecsei Tájvédelmi Körzet	2132,05	129/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet a Gerecsei Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról
országos ökológiai hálózat övezete	MT	magterület	2285,0	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
országos ökológiai hálózat övezete	OF	ökológiai folyosó	40,71	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
országos ökológiai	PT	pufferterület	51,1	2003. évi XXVI. törvény az Országos

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
hálózat övezete				Területrendezési Tervről
ex lege védett természeti érték	barlangok	Törekvés-barlang		1996. évi LIII. törvény a természet védelméről 1/2012. (I.30.) Kt. rendelet
		Eszterházy-kőfülke		
		Bivak-barlang		
		Pisztoly-barlang		
		Háry-kőfülke		
		Réteg-barlang		
		Gilisza-barlang		
		Tölgyes-fülke		
		Szelim-lyuk		
		Denevér-barlang		
		Turul 2-7. sz. üregek		
		Csárda-barlang		
		Gépgyár-barlang		
		Rejtett-barlang		
		Füstös-barlang		
		Lófej-barlang		
		Kisréti-víznyelőbarlang		
		Veres-hegyi-barlang		
		Veres-hegyi 2. sz. kőfülke		
		Kis-lyuk		
		Nagy-somlyói kétbejáratú-barlang		
		Nagy-somlyói árkádos-barlang		
		Nagy-somlyói-kőfülke		
		Nagy-somlyói-barlang		
		Nagy-somlyói 2-13. sz. barlangok		
		Tüzes barlang		
		Gorba-tetői-barlang		
		Szúnyogos-barlang		
		Széna-hegyi-sziklaeresz		
		Művész-barlang		
		Muflon 1-2.sz. barlangok		
		Kovács-hegyi sziklaeresz		
		Kovács-hegyi 1-36. sz. barlangok		
helyi védelem	TT	Agostyáni Tojás-hegy Természetvédelmi Terület	40,61	1/2012. (I.30.) Kt. rendelet

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszába száma
erdő- rezervátum	ER-05 (HU)	Gerecse Száz-völgy Erdőrezervátum	Magterület 6,99 ha Védőzóna 170,2 ha	14/2000. (VI. 26.) KöM rendelet a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területén lévő egyes védett természeti területek erdőrezervátummá nyilvánításáról

2. táblázat: Egyéb védettségi kategóriák

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A Gerecsei Tájvédelmi Körzet kezelési tervének tervezete (2009.)

A területre vonatkozóan elfogadott kezelési terv nem áll rendelkezésre.

1.7.2 Településrendezési eszközök

Baj:

Baj község településszerkezeti tervének módosításáról szóló 12/2016. (I.26.) számú képviselőtestületi határozat

Baj Építési Szabályzatáról szóló 6/2009. (V.12.) önkormányzati rendelet

Neszmély:

Neszmély Község Településszerkezetéről szóló 85/2013. (VI.26.) Ök. határozat

Neszmély Község helyi Építési Szabályzatáról szóló 9/2013. (VI.26.) Ök. rendelet

Süttő:

Süttő község településszerkezeti tervéről szóló 35/2011. (VI.21.) Kt. határozat

Süttő Község helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről szóló 12/2011. (VI.23.) számú Kt. rendelet

Tardos:

Tardos Község településszerkezeti tervéről szóló, többször módosított 77/2001. (VI. 20.) számú önkormányzati határozat

HÉSZ-ről és a szabályozási tervekről szóló, többször módosított 8/2001.(VII. 1.) önkormányzati rendelet

Tata:

Tata Város Önkormányzati Képviselő-testületének 18/2002. (IX. 25.) önkormányzati rendelete Agostyán városrész építési szabályzatáról és szabályozási tervéről egységes szerkezetben

Tatabánya:

Tatabánya Megyei Jogú Város Településszerkezeti tervéről szóló 332/2004. (XII.16.) KGy rendelet

Tatabánya Megyei Jogú Város Helyi Építési Szabályzatáról szóló 53/2009.(XII. 18.) önkormányzati rendelet

Nyugat-Gerecse településrészre vonatkozó 196/2013.(XI.28.) önkormányzati határozat és 38/2013. (XII.2.) önkormányzati rendelet

Vértesszőlős:

Vértesszőlős építési szabályzata Vértesszőlős Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 15/2005. (X. 17) Ök. rendelete egységes szerkezetben

Vértestolna:

Vértestolna Község Önkormányzat Képviselő-testületének 9/2006. (IV.26) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A terület az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet 5. sz. melléklete alapján a Gerecsei- és Gerecse-Vértesi Erdőtervezési Körzetekhez tartozik.

Ugyanezen rendelet 6. melléklete alapján a Gerecsei körzet erdőtervezése a 2020-as évre van besorolva. A 206. számú Gerecse-Vértesi körzet erdőtervezése 2013-ban megtörtént, az erdőterv érvényes 2014. január 1-től 2023. december 31-ig.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A tervezési terület négy vadászatra jogosult vadásztársaság területére esik.

- Budapesti Erdőgazdaság Zrt.
 - vadgazdálkodási tájegység: Dunazugi Vadgazdálkodási tájegység
 - vadgazdálkodási terület kódszáma: 11-252350-512
 - érvényes: 2017. március 1 – 2037. február 28.
- Feketekői Vadásztársaság
 - vadgazdálkodási tájegység: Dunazugi Vadgazdálkodási tájegység
 - vadgazdálkodási terület kódszáma: 11-252860-512
 - érvényes: 2017. március 1 – 2037. február 28.
- Vértesi Erdészeti és Faipari Vadásztársaság
 - vadgazdálkodási tájegység: Dunazugi Vadgazdálkodási tájegység
 - vadgazdálkodási terület kódszáma: 11-252450-512
 - érvényes: 2017. március 1 – 2037. február 28.
- Vértessaljai Földtulajdonos Vadásztársasága
 - vadgazdálkodási tájegység: Dunazugi Vadgazdálkodási tájegység
 - vadgazdálkodási terület kódszáma: 11-252550-512
 - érvényes: 2017. március 1 – 2037. február 28.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A természetmegőrzési területen nyilvántartott halgazdálkodási vízterület nem található.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- Magyarország felülvizsgált, 2015. évi Vízyűjtő-gazdálkodási Terve 2016. április
- Duna részvízyűjtő vízyűjtő-gazdálkodási terv, 2015. Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság 2016. április
- 1-7. Gerecse vízyűjtő alegység gazdálkodási tervezése 2015. Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság 2016. április

2. Veszélyeztető tényezők

A veszélyeztető tényezők felsorolásánál figyelembe vettük a Natura adatlapon felsorolt tényezőket, amelyeket az aktuális állapotra alakítva ismertetünk. A veszélyeztető tényezők által érintett terület nagyságát a természet megőrzési terület összterületéhez viszonyítottuk.

Belső veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02	Mezőgazdasági művelési mód változása	L	1	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (6510) Beszántás veszélye
A06	Gyepművelés felhagyása	M	1	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (6510) nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) A jelölő élőhely és az ehhez kötődő jelölő faj fennmaradását a kaszálás teszi lehetővé. A művelés felhagyását követő szukcesszió magát az élőhelyet és a faj élőhelyét is tönkreteszi.
A08	Gyepterület kaszálása vagy vágása	M	1	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Nem megfelelő időben végzett kaszálás a faj állományát károsíthatja.
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	M	1	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Taposás és degradáció következtében az élőhely leromlik a jelölő faj élőhelye károsodik.
A26	Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek	L	1	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) Mezőgazdasági kemikáliák vízbe jutása a faj szaporodási képességét rontja, súlyos esetben közvetlen pusztulást is okozhat.
A33	A vízháztartás vagy a víztestek fizikai módosítása mezőgazdasági célból	L	1	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) A vizenyős mocsárrétek lecsapolása a jelölő élőhely degradációját, kiszáradását okozza, a jelölő faj szaporodási és életlehetősége megszűnik.
B02	Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is	H	30	Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130); Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal (91G0)*; Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel (91H0)*; Pannon cseres tölgyesek (91M0); Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> erdői (9180)*

				piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>); nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>); hegyesorru denevér (<i>Myotis blythii</i>); csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); kereknyergű patkósdenevér (<i>Rhinolophus euryale</i>); nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) A természetes erdőszerkezet helyett a vágásos válik uralkodóvá, diverz erdőkép helyett egykorú állományok jönnek létre. Az egykorú erdőállományok kialakítása az összes élőlényt veszélyezteti. A változatos élőhelyek fragmentálódásával a populációk közti konnektivitás is csökken, megszűnik.
B07	Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	H	30	Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130); Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i>-val és <i>Carpinus betulus</i>-szal (91G0)*; Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>-szel (91H0)*; Pannon cseres tölgyesek (91M0); Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> erdői (9180)* A jelölő társulások szerkezeti változatossága, természetessége csökken a holt faanyag eltávolításával. Erdei denevérfajok lakhelyei a lábon álló holtfák, ill idős fák. Egykorú erdőállományok kialakítása az összes élőlényt veszélyezteti. piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>); kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>); nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>); gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>); nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>); havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)*
B08	Idős fák eltávolítása	H	30	Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130); Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i>-val és <i>Carpinus betulus</i>-szal (91G0)*; Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>-szel (91H0)*; Pannon cseres tölgyesek (91M0); Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> erdői (9180)* A jelölő társulások kor és szerkezeti változatossága, természetessége csökken az idős fák eltávolításával. Erdei denevérfajok lakhelyei a lábon álló holtfák, ill idős fák. A sarjeredetű, tőkorhadat fák eltávolítása pedig a kétpattanót veszélyezteti. Egykorú erdőállományok kialakítása az összes élőlényt veszélyezteti. piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>); nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>); gyászscincér (<i>Morimus</i>

				<i>funereus</i>); nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>); havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)*
B09	Tarvágás	M	10	A tarvágásokkal az élőhelyek fragmentálódnak és időlegesen megszűnnek, melyek eredményeképp csökken vagy megszűnik a populációk közti konnektivitás. Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130); Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal (91G0)*; Pannon cseres tölgyesek (91M0) piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); magyar tavaszi fészű bagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>); gyász-cincér (<i>Morimus funereus</i>); nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>); havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)*
B16	Faanyag szállítása	M	5	A kitermelt faanyag késői elszállítása jelenthet veszélyt, a jelölő xilofág rovarfajok előszeretettel rakják petéiket a frissen kivágott faanyagba. gyász-cincér (<i>Morimus funereus</i>); havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)*
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és kapcsolódó infrastruktúrák	L	1	Gázolás veszélye. vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenység	M	5	A Turul Parkerdő területén folyamatos a turisztikai jelenlét (túrázók, futók, biciklisek, sziklamászók, lovas-út), mely folyamatos zavarást, szemetelést jelent és az élőhelyek taposásos károsításával jár. A barlanglátogatáshoz kötődő zavarások (Szelim-barlangban gyakori filmforgatások, folyamatos turisztikai hasznosítás) miatt a jelölő denevérfajok pihenése, szaporodása veszélyeztetett. Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel (91H0)* Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok (8310) piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>); hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>); csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); kereknyergű patkósdenevér (<i>Rhinolophus euryale</i>); nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)
F09	Háztartási/rekreációs létesítményi hulladék/szemét elhelyezése és kezelése	L	1	Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok (8310)

G08	Hal- vadállomány kezelése és	H	50	A túltartott vadállomány taposása rágása, túrása az élőhelyek természetességét rontja, a bíboros sallangvirág egyedeinek megsemmisülését okozhatja. Pannon sziklagyepek (6190)*; Szubpannon sztyeppék (6240)*; Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130); Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal (91G0)*; Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel (91H0)*; Pannon cseres tölgyesek (91M0); Sík- és dombvidéki kaszálórétek (6510); Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> erdői (9180)* bíboros sallangvirág (<i>Himantoglossum caprinum</i>).
G11	Illegális begyűjtés, gyűjtés és természetből kivétel	L	1	bíboros sallangvirág (<i>Himantoglossum caprinum</i>)*; nagy szarvasbogar (<i>Lucanus cervus</i>)
H01	Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön	M	10	Gyakorló- és löterek jelenlétéből adódó veszélyek (zavarás, lö- és vegyszerhasználatok)
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	M	2	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), Pannon sziklagyepek (6190)*, Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel (91H0)* csíkos medvelepke (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>); nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>); A Solidago fajok terjedése a mocsárréteket és ezzel a nagy tűzlepke élőhelyeit átalakítja megsemmisíti. A muflon és a dámszarvas taposásával, rágásával a sziklagyepek, molyhos tölgyesek természetességét rontja.
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében	H	20	Pannon sziklagyepek (6190)*; Szubpannon sztyeppék (6240)*; <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440); Sík- és dombvidéki kaszálórétek (6510); Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> erdői (9180)* bíboros sallangvirág (<i>Himantoglossum caprinum</i>)

3. táblázat: Belső veszélyeztető tényezők

Kívülről ható veszélyeztető tényezők:

Nem ismert kívülről ható veszélyeztető tényező.

Potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentőség	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
F05	Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra léterhozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területen kívül)	M	5	Turul Parkerdő környékén jelenlegi és jövőbeni fejlesztések (Gerecse Kapuja), komoly turisztikai nyomást gyakorolnak (zavarás, szemetelés, rongálás) a területre, az élőhelyek degradálódnak, megsemmisülnek, a fajok állománya csökken. Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel (91H0) nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>); kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>); nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>); kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	H	50	A klímaváltozás következtében csökkenő csapadékmennyiség az élőhelyek degradációját, átalakulását, pusztulását okozhatja. A kedvező vízháztartástól függő fajok eltűnésének veszélye megnő. Pannon sziklagyepek (6190)*; Szubpannon sztyeppék (6240)*; Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130); Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal (91G0)*; Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel (91H0)*; Pannon cseres tölgyesek (91M0); Sík- és dombvidéki kaszálórétek (6510); Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> erdői (9180)* <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440); Sík- és dombvidéki kaszálórétek (6510) nagy tűzlepke (<i>Lycena dispar</i>), bíboros sallangvirág (<i>Himantoglossum caprinum</i>)
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	L	1	Az új turisztikai utak kialakításával a területre bekerülő inváziós fajok (selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>)) jelenthetnek a jövőben veszélyt Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel (91H0); Szubpannon sztyeppék (6240)*; <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440); Sík- és dombvidéki kaszálórétek (6510);

4. táblázat: Potenciálisan ható veszélyeztető tényezők

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Rendeltetés:

A terület őrizz meg a jellemző erdőtársulások elemeit, az ott található közösségi jelentőségű jelölő élőhelyeket, valamint védett növény és állatfajok populációit.

Célkitűzés:

Kiemelt célok:

- a jelölő fajok populáció nagyságának megőrzése, a populációk elterjedési területe nem csökkenhet.
- a jó állapotú jelölő élőhelyek természetszerű fajkészletének, fajösszetételének, szerkezetének, megőrzése.
- újonnan betelepülő inváziós fajok észlelése esetén a lehető leggyorsabb védekezés megkezdése.
- a már jelen levő inváziós fajok - különösen a selyemkóró, kanadai aranyvessző, fehér akác, bálványfa, fekete fenyő, erdei fenyő - által veszélyeztetett jelölő élőhelyek megóvása a degradációtól, az inváziós fajok terjedésének megállítása, állományaik csökkentése.

További célok:

- a jelölő élőhelyek területének, jelölő fajok élőhelyének növelése hosszú távon.
- a terület természeti értékeinek megismerését szolgáló kutatások, speciális és szélesebb rétegeket vonzó bemutatásának fejlesztése a természeti értékekkel összhangban.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

3.2.1. *Élőhelyek kezelése*

Erdők:

Összterület: ~2219 ha, melyből 91M0 ~553,8 ha, 91H0 ~408 ha, 91G0 ~601,7 ha, 91E0 ~3,5, 91B0 ~148,6 ha, 91J0 ~116 ha

A Gerecse Natura 2000 területen viszonylag kedvező az öreg erdők aránya, közel harmadán 100 évnél idősebb erdőállományok élnek, melyek elsősorban cseresek (190 ha) és tölgyesek (248 ha), de idős kőrisesek (110 ha) és gyertyánosok (103 ha) is jelentős kiterjedésben találhatóak. Azonban az erdők szerkezetén, fafajösszetételén különösen a bükkösök, cseres és gyertyános tölgyesek esetében általánosan jelentkeznek az intenzív erdőgazdálkodás kedvezőtlen természetvédelmi

hatásai. Nagy kiterjedésben fordulnak elő összefüggő vágásterületek, fiatalosok, rontott, sarjzatott állományok, helyenként idegenhonos fafajok és őshonos fafajok mesterségesen létrehozott állományai is.

Az erdősítések során legjellemzőbb a természetes mag eredetű erdőfelújítás mesterséges kiegészítéssel, de a mesterséges felújítást is sok esetben alkalmazzák. A jelölő erdei élőhelyek - különösen a bükkösök 9130, melegkedvelő tölgyesek 91H0, cseres tölgyesek 91M0, gyertyános tölgyesek 91G0 - állományaiban a vágásos üzemmód az uralkodó. A sajmeggyes karsztbokorerdők 91H0, szurdokerdők 9180 területének nagyobb részén gazdasági célú használat nem folyik.

Az erdő felújítások esetében a munkaerő hiánya és költségessége miatt elterjedőben van a gyomirtó növényvédőszeres használata.

A cserjésedett, mesterségesen erdősített sziklagyepeken kezelés, használat nem történik.

Kisebb területeken potenciálisan jelölő élőhelyek termőhelyén akácos és fenyves állományok is találhatóak, a fenyvesek területét az erdőgazdálkodó fafajcserés szerkezetátalakítással őshonos fafajú állományokká alakítja.

Kicsi, néhány hektáros kiterjedésben vannak jelen az égeresek és füzesek, ezek használata is vágásos gazdálkodással történik.

Gyeppek

Összterület: ~149 ha, melyből 6510 ~13,7 ha, 6440 ~ 10 ha, 6430 ~ 0,4 ha, 6240 ~55,8 ha, 6210 ~ 4,1 ha, 6190 ~ 0,7 ha

A közösségi jelentőségű gyepterületeket hasznosításuk szerint kétfelé bonthatjuk. A természetvédelmi szempontból jelentős értékekkel bíró sziklagyeppek 6190, erdőkkel körülvett lejtősztyepppek 6240, kaszálók 6510, melyek területén hasznosítás nem történik. A gyeppek kisebb, nagyobb mértékben cserjésednek, erdősödnek.

A gyeppek másik része legeltetéssel, illetve kaszálással mezőgazdasági célból hasznosított. A hasznosítás nem minden esetben megfelelő természetvédelmi szempontból. A kaszálások időpontját, a kaszátlan területek megmaradását, a legelő állatok létszámát össze kell hangolni a természeti értékek védelmével. Szükséges az aktuális természeti állapothoz igazodó legeltetési/kaszálási rendszer kialakítása és megvalósítása a sztyepprétek és löszgyeppek területén a túlhasználat/alulhasználat elkerülése érdekében.

Szántók:

Összterület: 14,7

A site területéhez képest kiterjedésük elenyésző. Ezeket a területeken az esetleges vegyszerhasználat jelenthet veszélyt a környező élőhelyekre. Szántók és vadföldek esetében további releváns veszély inváziós fajok behurcolásának veszélye.

A terület kezelésére vonatkozó javaslatokat a gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok tárgyalásával kezdjük, utána következnek a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok.

A gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatokhoz tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, előírások, valamint a kritikus pontok beazonosítása.

Ezután következnek gazdálkodáshoz köthető, **mező-, erdő-, vad- és vízgazdálkodásra vonatkozó kezelési javaslatok**. Ezeket először kezelési egységek, majd gazdálkodási módok szerint csoportosítva adjuk meg.

Ezután következik az egyes kezelési egységek részletes jellemzése, amit kezelési egységenként a hozzájuk tartozó előírás-javaslatok, valamint vadgazdálkodási és élőhelyrekonstrukciós javaslatok felsorolása követ. **Kezelési egységnek** azt a funkcionálisan egybe tartozó csoportot nevezzük, ami azonos kezelést igénylő élőhelyeket foglal magában, az előírt kezelések betartása által biztosítva a területen található jelölő értékek (fajok és/vagy élőhelyek) megőrzését. Az azonos kezelési egységbe tartozó élőhelyek különböző élőhelytípusba is tartozhatnak, és elhelyezkedésük pontszerű, egymástól távoli is lehet; a hangsúly azon van, hogy kezelés szempontjából azonos igényűek.

A kezelési egységek lehatárolása alapvetően élőhelyek alapján történt, figyelembe véve a reális gazdálkodási lehetőségeket

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

- A területen bányák, anyagnyerőhelyek nyitása, valamint a meglévő illegális helyek használata nem kívánatos, az ökológiai hálózat magterület és folyosó övezetében új külszíni bányatelek nyitása, meglévő bővítése tilos.
- Új épület és építmény létesítése csak a közösségi jelentőségű élőhelyek területén kívül javasolt.
- Gépjármű közlekedés, a közutak kivételével csak az arra kijelölt utakon, elsősorban a gazdálkodáshoz közvetlenül kapcsolódó mértékben kívánatos. Az egyéb jogosultak (pl. erdészeti munkavégzés) gépjármű közlekedés során a jelölő és hazai jogszabályok által védett értékekben kárt nem okozhatnak.
- A terület széleinél információs tábla állítása javasolt, mely mutatja a védett és Natura 2000 terület határait, az ott tartózkodásra vonatkozó legfontosabb szabályokat, röviden ismerteti a terület jelentőségét, látnivalóit.
- A területet az inert és lakossági hulladéktól mentesíteni kell.
- A területen áthúzódó nagyfeszültségű villanyvezetékek fenntartási munkálatai során előzetesen egyeztetni szükséges a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság munkatársaival. A biztonsági sávok fenntartó kezelése nem károsíthatja a jelölő élőhelyeket (pl. inváziós fajok vegyszeres kezelés nélküli, sarjadzást elősegítő, mechanikus visszaszorítása nem javasolt).
- A kutatási és sport célú barlanglátogatások a teelől és szaporodó denevér populációkat nem veszélyeztethetik, a denevérvédelmi okokból jelentős barlangokat megfelelő lezárásáról gondoskodni kell.
- Jelölő élőhelyek és fajok élőhelye területén kerülni szükséges az infrastrukturális és turisztikai fejlesztéseket. A speciális és tömegturizmus fejlesztését az érintetlen területek hálózatának kijelölésével szükséges összehangolni.
- Az illegális használatok, gépjármű forgalom, crossmotorozás, quad, siklóernyőzés, illegális bányászat, kijárt földutak, visszaszorítására kell törekedni.

Gazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Az egyes kezelési egységekhez kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.

Vadgazdálkodás:

- A tervezési területre nem őshonos vadfaj nem telepíthető.
- A tervezési területen mesterséges vadtenyésztési tevékenység végzése nem megengedett.
- A tervezési területen működtetett etetők, szórók 50 m-es körzetében a használatukból származó gyomosodást évi legalább kétszeri kaszálással szükséges felszámolni.

- A vadászat és vadgazdálkodás következtében keletkező hulladékot (pl. töltényhüvely, zsák, kötözőzsinór, fólia stb.) a vadászatra jogosultnak a vadászterületről folyamatosan el kell távolítani.
- A közösségi jelentőségű jelölő gyepeket a vadászatra jogosultak kötelesek kímélni, gépjárművekkel történő közlekedés céljára az ingatlan-nyilvántartásban szereplő földutakat, és a nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetett egyéb utakat lehet igénybe venni.
- Agyaggalamb-lövészetet a közösségi jelentőségű jelölő gyepek területén nem megengedett tartani.
- A tervezési területen a vadlétszámot a terület természetes vadeltartó képességének szintjén kell tartani, hogy az a külön vadvédelem nélküli erdőfelújítást ne gátolja, valamint ne okozza a gyepek degradációját.
- A területen a tájidegen muflon állományt ki kell szorítani a jelölő élőhelyek területéről.

Vízgazdálkodás:

Vízgazdálkodási létesítmények elhelyezése, vízfolyás medrét megváltoztató beavatkozás a természeti értékek védelmével összeegyeztethetően végezhető. A vöröshasú unka (*Bombina bombina*) populációk érdekében a kis tavak, vízállások megőrizendők.

Kezelési egységek

A tervekészítés során a teljes kJT-re készült ÁNÉR alapú élőhelytérkép és ez alapján több típusú élőhely is megtalálható a területen. Az azonos kezelést igénylő élőhelyek és élőhelykomplexumok és a reális gazdálkodási lehetőségek alapján az alábbi kezelési egységeket határoltuk le:

- KE1: Cseres-tölgyes, gyertyános-tölgyes, molyhos tölgyes erdők
- KE2: Tölgyes fiatalosok, felújítások
- KE3: Bükkös erdők
- KE4: Szurdokerdők, faanyagtermelést nem szolgáló molyhos tölgyesek
- KE5: Ligeterdők
- KE6: Természetvédelmi kezeléssel fenntartandó gyepterületek
- KE7: Mezőgazdasági tevékenységgel fenntartandó gyepterületek
- KE8: Szántók
- KE9: Akácosok
- KE10: Fenyvesek
- KE11: Egyéb területek, utak, kiskertek

1. Kezelési egység kódja, neve: KE1 – Cseres-tölgyes, gyertyános-tölgyes, molyhos tölgyes erdők

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak a site pannon gyertyános-tölgyesei, pannon cseres-tölgyesei, és pannon molyhos tölgyesei, kivéve azokat a molyhos tölgyeseket, melyek faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban vannak. Megfelelő erdőgazdálkodás mellett a meglévő természeti értékek megóvása, illetve fejlesztése biztosítható. Az erdőgazdálkodás során a folyamatos erdőborítás biztosítása javasolt a jelölő élőhelyek területén.

Érintett védett természeti terület:

Gerecsei Tájvédelmi Körzet

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

K2 - Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
L1 - Mész- és melegkedvelő tölgyesek
L2a - Cseres-kocsánytalan tölgyesek
P2a - Üde és nedves cserjések
P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
RB - Öshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91G0* - Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal
91H0* - Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel
91M0 - Pannon cseres-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

piszdedenevér (*Barbastella barbastellus*)
vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
nagy hörcsincér (*Cerambyx cerdo*)
skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
bíboros sallangvirág (*Himantoglossum caprinum*)
kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*)
nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
gyászscincér (*Morimus funereus*)
hegyesorrú denevér (*Myotis blythi*)
közönséges denevér (*Myotis myotis*)
kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)
havasi cincér (*Rosalia alpina*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

méhbangó (*Ophrys apifera*)
dudatönk (*Physocaulis nodosus*)
tavaszi görvélyfű (*Scrophularia vernalis*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Általánosan elterjed a site területén a vágásos erdőgazdálkodás. A természetvédelmi célokat, az élőhelyek és élőlények védelmét azonban a folyamatos erdőborítás szélesebb körű alkalmazása biztosítaná. Fontos lenne, hogy a gazdálkodók is alkalmazzák a folyamatos erdőborítást biztosító művelési módokat. Azonban a folyamatos erdőborítást biztosító használat célja nem lehet a fatermesztés optimalizálását célzó intenzív, sematizált, iparszerű erdőgazdálkodás.

Alapjában véve középidős tölgyek jellemzik a kezelési egységet. Jelentős, idős állomány csak kevés van, jellemzően a Szél-hegy oldalában, valamint a Lábas-hegy környékén. Ezek megőrzése kiemelten fontos.

Sarjeredetű helyett, jellemzően nem helyben szedett makkról történő mesterséges felújítás jellemző a tölgyesek területén. Fontos lenne ennek a gyakorlatnak a visszaszorítása, az állományok egy része sarjeredetűként fenntartásra javasolt.

Szintén általánosan elterjedt a vadgazdálkodás erőteljes jelenléte. A jelentős vadlétszám okozta károk mellett, kiemelendő a vadetetés során a területre valószínűsíthetően bekerülő inváziós fajok okozta fenyegetettség.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Elsődleges fontosságú a gazdálkodási célú erdészeti beavatkozások és a természetvédelmi célok összehangolása. A jelölő erdei élőhelyek - különösen a melegkedvelő tölgyesek 91H0*, cseres tölgyesek 91 M0, gyertyános tölgyesek 91G0* - állományaiban előtérbe szükséges helyezni a jelenleg használt vágásos gazdálkodás helyett a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy ahhoz funkciójában jobban közelítő üzem módok és használatok alkalmazását. Javasolt üzem módok: örökerdő-, átmeneti üzem mód. Közelíteni szükséges a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetételét a természetes állapotokhoz. A folyamatos erdőborítást biztosító üzem módok és használatok bevezetése a fajok és élőhelyek helyzetét nem ronthatja, nem lehet sematikus kijelölni a közelítő nyom hálózatot, a közelítő nyom hálózat kialakítása nem eredményezheti a zárt erdőtümbök felnyílását, 1-5%-nyi erdőterület igénybevételenél többet. A Száz-völgy erdőrezervátum magterületén teljes érintetlenséget szükséges biztosítani, az inváziós fajok eltávolításán kívül.
- Fokozottan védett madárfajok fészke körül az erdőgazdálkodási tevékenységet korlátozni szükséges, úgy, hogy az ne veszélyeztesse a fészkelés sikerét.
- A használatok során a vadgyümölcsök és más elegendő fajok egyedeit az alsó és felső lombkorona szintben is kímélni kell.
- A gyérítéseket felső szintben, csoportos jelleggel, elsősorban a középméretű érintően kell végrehajtani, kerülni kell a térben egyenletes erélyű beavatkozásokat.
- A közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok és az erdőlakó denevérfajok állományának megőrzése, növelése érdekében szükséges megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és facsoportok fenntartása, megfelelő mennyiségű, méreteloszlású holt fa, tő- és törzsodvas fa biztosítása a gyérítések, egyéb termelések és a véghasználatok során is.
- A jellemző mikroélőhelyek közül javasolt minél többet meghagyni, facsoportokban a véghasználatok során és ezeket fent is tartani, hogy a fajok túlélése folyamatosan biztosítható legyen.
- A véghasználatok tervezése során arra kell törekedni, hogy a közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok esetében a korosztályviszonyok kiegyenlítettek legyenek, mindig legyen idős erdő. Nem véghasználható a tíz éves erdőtervezési cikluson belül - jelölő élőhely típusonként vizsgálva több idős erdőállomány, mint amennyi korosodásával belép a hasonló ökológiai funkciót ellátni képes korosztályokba.
- Természetes-, természet szerű- és származék természetességi állapotú erdők felújítása esetén elsődlegesen a természetes magról történő felújítást szükséges alkalmazni, tuskózás, talajelőkészítés nem alkalmazható.
- Az erdő felújításokon a gyomirtó növényvédőszer használatát korlátozni szükséges, özönnövény fajok terjedése esetén speciális csepegetésmentes vegyszerhasználat, egyéb esetekben a gyomosodás talajbolygatással nem járó mechanikai visszaszorítása alkalmazandó.
- Erdőfelújítás és pótlás során tájidegen faj nem használható fel.
- Az erdőneveléseket úgy kell megtervezni, hogy azok a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen elegendő fajok, különös tekintettel az intenzíven terjedő fajok visszaszorítását,

az őshonos fafajok elegyarányának az emelését, valamint az elegyesség fenntartását, növelését szolgálják.

- Az állománynevelési munkálatok során a cserjés, magaskórós állományszegélyeket meg kell őrizni a csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*) védelme érdekében.
- A jelölő erdei élőhelyek állományaiban a tájidegen fafajok elegyaránya nem növekedhet.
- A kezelési egységhez tartozó üzemtervezett erdőrészekben jelenleg elkülönítés nélkül benne vannak a KE6 kezelési egységben külön kezelt gyepterületek. Ezek tisztásként való leválasztása és fenntartása szükséges.
- Erdészeti kártevők elleni védekezés során a védett és Natura 2000 jelölő fajok egyedei nem károsodhatnak.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a tervezési területen a vadlétszámot a terület természetes vadeltartó képességének szintjén kell tartani, hogy az a külön vadvédelem nélküli erdőfelújítást ne gátolja
- nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos
- vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet
- vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás nem megengedett
- mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell
- vadetetés során ügyelni kell, ki kell zárni az inváziós növények bekerülését a területre

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény és a végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, valamint a 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet és a Gerecsei- és Gerecse-Vértesi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- A kezelési egység csaknem teljes területe a Gerecsei Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, és a Gerecsei Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 129/2007. (XII. 27.) KvVM rendeletben foglalt előírások is kötelező érvényűek.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.

E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. <i>(Megjegyzés: Erdőrezervátum magterületén)</i>
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása. <i>(Megjegyzés: Az üzemtervezett, a kezelési egységből leválasztani szükséges tisztásokat a KE6 kezelési egységben javasoltak szerint szükséges kezelni.)</i>
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E24	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E32	Örökerdő üzemmódra való áttérés.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása. <i>(Megjegyzés: az erdőgazdálkodóval egyeztetett területeken)</i>
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása. <i>(Megjegyzés: Nagy szarvasbogár (Lucanus cervus) védelme érdekében is)</i>
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:

	• Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életről károsítóhoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
95	A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével. (A Kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>) megőrzése érdekében alkalmazandó, de még jobb a tőodvas fák egy részének lábán hagyása.)
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

6. táblázat: KE1 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

Folyamatos erdőborítással, megfelelő erdő- és állományszerkezet kialakításával, a vadlétszám csökkentésével biztosítható a jelölő élőhelyek és jelölő fajok megőrzése, védelme.

2. Kezelési egység kódja, neve: KE2 - Tölgyes fiatalosok, felújítások

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak a site gyertyános- és cseres-tölgyes irtásai, valamint fiatalosai.

Érintett védett természeti terület: Gerecsei Tájvédelmi Körzet

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:	P1 - Őshonos fafajú fiatalosok P2b - Galagonyás-kökénYES-borókás száraz cserjések P8 - Vágásterületek RB - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	A kezelési egységben nem található közösségi jelentőségű élőhely
Érintett közösségi jelentőségű fajok:	nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)
Érintett egyéb kiemelt fajok:	A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Elsődleges fontosságú a gazdálkodási célú erdészeti beavatkozások és a természetvédelmi célok összehangolása. A melegkedvelő tölgyesek 91H0*, cseres tölgyesek 91 M0, gyertyános tölgyesek 91G0* letermelt állományainak helyén kialakult fiatalosok és vágásterületek esetében előtérbe szükséges helyezni a jelenleg használt vágásos gazdálkodás helyett a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy ahhoz funkciójában jobban közelítő üzemmódok és használatok alkalmazását. Javasolt üzemmódok: örökerdő-, átmeneti üzemmód. Közelíteni szükséges a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetételét a természetes állapotokhoz. A folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok és használatok bevezetése a fajok és élőhelyek helyzetét nem ronthatja, nem lehet sematikusán kijelölni a közelítőnyom hálózatot, a közelítő nyom hálózat kialakítása nem eredményezheti a zárt erdőtömbök felnyílását, 1-5%-nyi erdőterület igénybevételénél többet.
- Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdők felújítása esetén elsődlegesen a természetes magról történő felújítást szükséges alkalmazni, tuskózás, talajelőkészítés nem alkalmazható. Az erdő felújításokon a gyomirtó növényvédőszer használatát korlátozni szükséges, özönnövény fajok terjedése esetén speciális csepegetésmentes vegyszerhasználat, egyéb esetekben a gyomosodás talajbolygatással nem járó mechanikai visszaszorítása alkalmazandó.
- Erdőfelújítás és pótlás során tájidegen fafaj nem használható fel.
- A közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok és az erdőlakó denevérfajok állományának megőrzése, növelése érdekében a hagyásfák és facsoportok nem termelhetők ki az erdőfelújítás befejeztével, természetes pusztulásukig megtartandóak.
- Az erdőneveléseket, előhasználatokat úgy kell megtervezni, hogy azok a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen elegyfajok, különös tekintettel az intenzíven terjedő fajok visszaszorítását, az őshonos fafajok elegyarányának az emelését, valamint az elegyesség fenntartását, növelését szolgálják.
- A tisztításokat és gyérítéseket csoportos jelleggel kell végrehajtani, kerülni kell a térben egyenletes erélyű beavatkozásokat.
- Erdészeti kártevők elleni védekezés során a védett és Natura 2000 jelölő fajok egyedei nem károsodhatnak.

-

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a legfontosabb elrendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése
- nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos
- vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet
- vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás nem megengedett
- mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell
- vadetetés során ügyelni kell, ki kell zárni az inváziós növények bekerülését a területre

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet, valamint a valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, valamint a 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet és a Gerecsei- és Gerecse-Vértesi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- A kezelési egység csaknem teljes területe a Gerecsei Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gerecsei Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 129/2007. (XII. 27.) KvVM rendeletben foglalt előírások is kötelező érvényűek.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.

E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

7. táblázat: KE2 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

Folyamatos erdőborítással, megfelelő erdő- és állományszerkezet kialakításával, a vadlétszám csökkentésével hosszútávon biztosítható a funkciójukat betölteni képes jelölő élőhelyek kialakulása és a jelölő fajok megőrzése, védelme.

3. Kezelési egység kódja, neve: KE3 – Bükkös erdők

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak a site bükkös területei.

Érintett védett természeti terület: Gerecsei Tájvédelmi Körzet

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: K5 - Bükkösök
P1 - Óshonos fafajú fiatalosok
P8 - Vágásterületek

Érintett Natura 2000 élőhely: 9130 - Szubmontán és montán bükkösök
(Asperulo-Fagetum)

Érintett közösségi jelentőségű fajok: nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*)
skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
gyászscincér (*Morimus funereus*)
havasi cincér (*Rosalia alpina*)

Érintett egyéb kiemelt fajok: A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Elsődleges fontosságú a gazdálkodási célú erdészeti beavatkozások és a természetvédelmi célok összehangolása. A szubmontán és montán bükkösök (9130) esetében előtérbe szükséges helyezni a jelenleg használt vágásos gazdálkodás helyett a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy ahhoz funkciójában jobban közelítő üzem módok és használatok alkalmazását. Javasolt üzem módok: örökerdő-, átmeneti üzem mód. Közelíteni szükséges a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetételét a természetes állapotokhoz. A folyamatos erdőborítást biztosító üzem módok és használatok bevezetése a fajok és élőhelyek helyzetét nem ronthatja, nem lehet sematikus kijelölni a közelítő nyom hálózatot, a közelítő nyom hálózat kialakítása nem eredményezheti a zárt erdőtömbök felnyílását, 1-5%-nyi erdőterület igénybevételénél többet.
- Fokozottan védett madárfajok fészke körül az erdőgazdálkodási tevékenységet korlátozni szükséges, úgy, hogy az ne veszélyeztesse a fészkelés sikerét.
- A használatok során a vadgyümölcsök és más elegyfajok egyedeit az alsó és felső lombkorona szintben is kímélni kell.
- A gyérítéseket felső szintben, csoportos jelleggel, elsősorban a középméretű érintően kell végrehajtani, kerülni kell a térben egyenletes erélyű beavatkozásokat.
- A közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok és az erdőlakó denevérfajok állományának megőrzése, növelése érdekében szükséges megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és facsoportok fenntartása, megfelelő mennyiségű, méreteloszlású holt fa, tő- és törzsodvas fa biztosítása a gyérítések, egyéb termelések és a véghasználatok során is.

- A jellemző mikroélőhelyek közül javasolt minél többet meghagyni, facsoportokban a véghasznaátok során és ezeket fent is tartani, hogy a fajok túlélése folyamatosan biztosítható legyen.
- A véghasznaátok tervezése során arra kell törekedni, hogy a a közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok esetében a korosztályviszonyok kiegyenlítettek legyenek, mindig legyen idős erdő. Nem véghasznaálható a tíz éves erdőtervezési cikluson belül - jelölő élőhely típusonként vizsgálva több idős erdőállomány, mint amennyi korosodásával belép a hasonló ökológiai funkciót ellátni képes korosztályokba.
- Természetes-, természetyszerű- és származék természetességi állapotú erdők felújítása esetén elsődlegesen a természetes magról történő felújítást szükséges alkalmazni, tuskózás, talajelőkészítés nem alkalmazható.
- Az erdő felújításokon a gyomirtó növényvédőszer használatát korlátozni szükséges, özönnövény fajok terjedése esetén speciális csepegetésmentes vegyszerhasználat, egyéb esetekben a gyomosodás talajbolygatással nem járó mechanikai visszaszorítása alkalmazandó.
- Erdőfelújítás és pótlás során tájidegen fafaj nem használható fel.
- Az erdőneveléseket úgy kell megtervezni, hogy azok a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen elegyfajok, különös tekintettel az intenzíven terjedő fajok visszaszorítását, az őshonos fafajok elegyarányának az emelését, valamint az elegyesség fenntartását, növelését szolgálják.
- Az állománynevelési munkálatok során a cserjés, magaskórós állományszegélyeket meg kell őrizni a csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*) védelme érdekében.
- A jelölő erdei élőhelyek állományaiban a tájidegen fafajok elegyaránya nem növekedhet.
- A kezelési egységhez tartozó üzemtervezett erdőrészekben jelenleg elkülönítés nélkül benne vannak a KE6 kezelési egységben külön kezelt gyepterületek. Ezek tisztásként való leválasztása és fenntartása szükséges.
- Erdészeti kártevők elleni védekezés során a védett és Natura 2000 jelölő fajok egyedei nem károsodhatnak.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése
- nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos
- vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet
- vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás nem megengedett
- mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell
- vadetetés során ügyelni kell, ki kell zárni az inváziós növények bekerülését a területre

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet, valamint a valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, valamint a 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet és a Gerecsei- és Gerecse-Vértesi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- A kezelési egység csaknem teljes területe a Gerecsei Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gerecsei Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 129/2007. (XII. 27.) KvVM rendeletben foglalt előírások is kötelező érvényűek.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. <i>(Megjegyzés: Erdőrezervátum magterületére vonatkoztatva)</i>
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítás <i>(Megjegyzés: Kedvező lenne az ettől nagyobb mennyiség).</i>
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E32	Örökerdő üzemmódra való áttérés.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása. <i>(Megjegyzés: az erdőgazdálkodóval egyeztetett területeken)</i>

E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása. (Megjegyzés: Nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) védelme érdekében is)
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

8. táblázat: KE3 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

Fragmentáció csökkentésével, átmeneti üzemmódra átállással, megfelelő erdő- és állományszerkezet kialakításával, a vadlétszám csökkentésével biztosítható a jelölő élőhelyek és jelölő fajok megőrzése, védelme.

4. Kezelési egység kódja, neve: KE4 – Szurdokerdők, faanyagtermelést nem szolgáló molyhos tölgyesek

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak a site törmeléklejtő- és szurdokerdei, valamint a faanyagtermelést nem szolgáló molyhos tölgyes élőhelyek.

Érintett védett természeti terület: Gerecsei Tájvédelmi Körzet

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:	L1 - Mész- és melegkedvelő tölgyesek LY2 - Törmeléklejtő-és szurdokerdők RB - Őshonos fafajú puhafás jellegűen vagy pionír erdők
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	9180 - Lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion erdői 91H0 - Pannon molyhos tölgyesek Quercus pubescens-szel
Érintett közösségi jelentőségű fajok:	piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>) nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>) közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>) kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)
Érintett egyéb kiemelt fajok:	tavaszi görvélyfű (<i>Scrophularia vernalis</i>) dudatónk (<i>Physocaulis nodosus</i>)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Ezeken a területeken az ideális eset az erdőgazdálkodás teljes mellőzése, illetve az érintetlenség megőrzése lenne. Fatermesztést nem szolgáló örökderőként való fenntartásuk mellett az egyetlen igényelt beavatkozás a vadgazdálkodás visszaszorítása említendő.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Javasolt üzemmód: faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód.
- Az állományok fenntartásának, illetve megújulásának természetes erdődinamikai folyamatokra való alapozása szükséges (a felújulási és differenciálódási folyamatok „működéséhez” a vadhatás erőteljes mérséklése szükséges).

- Fakitermelési beavatkozás végzése kizárólag idegenhonos fafajok megtelepedése és jelenléte esetén, továbbá (veszélyes, a személy- és gépkocsi-forgalomra közvetlen veszélyt jelentő száraz törzsek kivágásával) utak és turistautak mentén, balesetmegelőzési céllal javasolt.
- Természetvédelmi célból kis kiterjedésű (lényegében csak lék méretű) foltokra kiterjedő fakitermelési beavatkozás végzése a középkorú állományok vegyeskorúsítása érdekében, illetve a már meglevő utak mentén összeroppanási fázis közelébe került, öreg erdők egy-egy foltjának kezelése érdekében lehetséges. A beavatkozások célja az állomány változatosabbá tétele, illetve a felújulási folyamat megindítása, a kitermelt faanyag pedig részben vagy egészben a helyszínen maradhat.
- Jelentősebb, nagyobb területet érintő abiotikus vagy biotikus károsítások esetén, az erdőborítottság helyreállítása érdekében esetileg rendkívüli intézkedések is szükségessé válhatnak. Az ezekhez kapcsolódó beavatkozások megtervezése és kivitelezése az érintett nemzeti park igazgatóság közreműködésével, egyetértésével javasolt.
- A kezelési egység üzemtervezett erdeiben található sziklagyepek, lejtősztyepppek területét területét le kell választani és tisztásként kezelni a továbbiakban.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a legfontosabb elrendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése
- nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglevő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos
- vadászati létesítmények elhelyezése nem megengedett
- vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás nem megengedett
- mesterségesen kialakított dagonyák létrehozása nem megengedett

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet, valamint a valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, valamint a 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet és a Gerecsei- és Gerecse-Vértesi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- A kezelési egység csaknem teljes területe a Gerecsei Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gerecsei Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 129/2007. (XII. 27.) KvVM rendeletben foglalt előírások is kötelező érvényűek.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki. (Megjegyzés:

	<i>inváziós fafajok kitermelése; természetvédelmi kezelés részeként középkorú állományok vegyeskorúsítása, összeroppanási fázis közelébe került, öreg erdők felújítása esetén)</i>
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (Megjegyzés: Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés javasolt. Természetvédelmi kezelés részeként középkorú állományok vegyeskorúsítása, összeroppanási fázis közelébe került, öreg erdők felújítása érdekében kis területű beavatkozások lehetségesek őshonos állományokban.)
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása. (Megjegyzés: Az üzemtervezett, a kezelési egységből leválasztani szükséges tisztásokat a KE6 kezelési egységben javasoltak szerint szükséges kezelni.)
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E24	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (Megjegyzés: inváziós fafajok kitermelése; természetvédelmi kezelés részeként középkorú állományok vegyeskorúsítása, összeroppanási fázis közelébe került, öreg erdők felújítása esetén)
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E95	A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével. (A Kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>) megőrzése érdekében alkalmazandó.)
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be

	kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

9. táblázat: KE4 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó élőhelyek esetében a vágásos és az örökzöld használat is állapot romlást eredményezne, az idegenhonos fafajok egyedeinek eltávolítása, a kis területű állomány szerkezet gazdagítás, felújulás elősegítés biztosíthatja a fajok és élőhelyek fennmaradását. A javasolt intézkedések a minimális beavatkozások elvét követik, a közösségi jelentőségű fajok számára sok álló és a fekvő holtfa, illetve sokféle mikrohabitat kialakulásához biztosítanak keretet, ugyanakkor a rendkívüli természeti események okozta változások kezelésére is lehetőséget adnak.

5. Kezelési egység kódja, neve: KE5 – Ligeterdők

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak a site patakmenti ligeterdei.

Érintett védett természeti terület: Gerecsei Tájvédelmi Körzet

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: J4 - Fűz-nyár ártéri erdők
J5 - Égerligetek
RB - Őshonos fafajú puhafás jellegű vagy pionír erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 91E0 - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Érintett közösségi jelentőségű fajok: A kezelési egység területén nem dokumentált közösségi jelentőségű faj előfordulása

Érintett egyéb kiemelt fajok: A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységben a hosszú távú cél a ligeterdők megőrzése. A gyepek közt kanyargó égerliget állományok tisztásként üzemtervezett egyéb részletek területére esnek (Bikol-Patak mente: Tardos 17TI, Neszmély 26TI), a törekény fűzzel jellemezhető keskeny állomány a Rigó-völgyben a Süttő 11A erdőrészletbe tartozik. A kis kiterjedés és a különleges, egyedi élőhelyi jellemzők miatt a tardosi, neszmélyi állományokban csak minimális, fenntartó és védelmi jellegű beavatkozások elvégzése lehetséges, illetve célszerű. A süttői állomány jelenleg kezelhető együtt az erdőrészlet többi részével.

Hosszú távon javasolt a szakaszos véghasználat, a felújítás és erdőnevelés során figyelni kell, hogy a pionír jellegű erdősáv megmaradjon.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A kis kiterjedésű, Bikol-patak mentén, keskeny sávban megjelenő, természeti értékekben gazdag állományok hagyásfa-csoport jelleggel való elkülönítése és kezelése.
- A Bikol-patak mentén az égerligetek fenntartásának, illetve megújulásának természetes erdődinamikai folyamatokra való alapozása.
- A Bikol-patak mentén a minimális beavatkozás elve alapján az állományokban csak az idegenhonos, valamint a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen faegyedek eltávolítása kívánatos
- A Rigó-völgyben a folyamatos erdőborítás biztosítása, az adott élőhelyre jellemző fafajszerkezet és megfelelő korszerkezet kialakítása, mely erdőgazdálkodói szándék esetén biztosítható.
- A Rigó-völgyben az erdőneveléseket úgy kell megtervezni, hogy azok a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen elegyfajok, különös tekintettel az intenzíven terjedő fajok visszaszorítását, az őshonos fafajok elegyarányának az emelését, valamint az elegyesség fenntartását, növelését szolgálják.
- Távlatilag (a következő erdőtervezés során) az állományokat célszerű lenne önálló erdőrészletbe kivenni és faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolni.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése
- nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos
- vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet
- vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás nem megengedett.
- mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell
- vadetetés során ügyelni kell, ha lehet kizárni az inváziós növények bekerülését a területre

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, valamint a 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet és a Gerecsei- és Gerecse-Vértesi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- A kezelési egység csaknem teljes területe a Gerecsei Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, és a Gerecsei Tájvédelmi Körzet

védettségének fenntartásáról szóló 129/2007. (XII. 27.) KvVM rendeletben foglalt előírások is kötelező érvényűek.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése. <i>(Megjegyzés: Süttő 11A erdőrészlet vízfolyás menti területe)</i>
E10	Meghatározott erdőrészletekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. <i>(Megjegyzés: az erdőgazdálkodást szolgáló egyéb részletekben Tardos 17TI, Neszmély 26TI.)</i>
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítás <i>(Megjegyzés: Süttő 11A erdőrészlet vízfolyás menti területe)</i>
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. <i>(Megjegyzés: Süttő 11A erdőrészlet vízfolyás menti területe)</i>
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. <i>(Megjegyzés: Süttő 11A erdőrészlet vízfolyás menti területe)</i>
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. <i>(Megjegyzés: Süttő 11A erdőrészlet vízfolyás menti területe)</i>
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E32	Örökerdő üzemmódra való áttérés. <i>(Megjegyzés: Süttő 11A erdőrészlet vízfolyás menti területe)</i>
E38	Óshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában. <i>(Megjegyzés: Süttő 11A erdőrészlet vízfolyás menti területe)</i>
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. <i>(Megjegyzés: Süttő 11A erdőrészlet vízfolyás menti területe)</i>
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.

	• Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életriklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani. (Megjegyzés: Süttő IIA erdőrészlet vízfolyás menti területe)

10. táblázat: KE5 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységben az érintetlenség, illetve a minimális beavatkozás elvelehetővé teszi ennek, a Gerecsében unikális előfordulású élőhelynek a megőrzését.

6. Kezelési egység kódja, neve: KE6 – Természetvédelmi kezeléssel fenntartandó gyepterületek

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak a kiemelt jelentőségű természet megőrzési terület természetvédelmi kezeléssel fenntartandó gyepterületei, a nyílt sziklagyepek, a lejtő- és törmelékgyepek, a lejtősztyepek, valamint az erdősztyeprétek.

Érintett védett természeti terület: Gerecsei Tájvédelmi Körzet

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- E1 - Franciaperjés rétek
- G2 - Mészkedvelő nyílt sziklagyepek
- H2 - Felnyíló, mészkedvelő lejtő- és törmelékgyepek
- H3a - Köves talajú lejtősztyepek
- H4 - Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok

OG - Taposott gyomnövényzet és ruderalis
iszapnövényzet
P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 6190 - Pannon sziklagyepek (Stipo-Festucetalia
pallentis)
6210 - Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek
és cserjésedett változataik
6240 - Szubpannon sztyepppek
6510 - Sík és dombvidéki kaszálórétek (Alopecurus
pratensis, Sanguisorba officinalis)

Érintett közösségi jelentőségű fajok: nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*)
bíboros sallangvirág (*Himantoglossum caprinum*)
kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*)
nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
gyászcincér (*Morimus funereus*)

Érintett egyéb kiemelt fajok: A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó gyepterületek megőrzése gazdasági célú hasznosítás keretében nem megvalósítható érzékenyséjük, potenciális hasznosítóktól való távolságuk miatt. Jelenleg természeti állapotuk sem indokolja, nincs nagymértékű avarosodás, élőhelyet veszélyeztető gypzáródás, mely a kaszálást, legeltetést szükségessé tenné, hogy mezőgazdasági hasznosítás keretében legyen szükséges kezelni őket. Az őshonos cserjékkel történő becserjésedést természetvédelmi kezelés keretében szükséges helyenként visszaszorítani.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a jelenleg erdőrészként üzemtervezett fátlan, illetve 30% záródást terészetesen el nem érő területek tisztásként való leválasztása és fenntartása
- szükséges a területen található cserjésedett, mesterségesen erdősített sziklagyepek visszaalakítása gyepterületté, természetvédelmi kezeléssel való fenntartásuk.

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- területen semmilyen, a gyepterület összetételét, szerkezetét megváltoztató mezőgazdasági tevékenység nem folytatható
- beavatkozás csak az esetleges természetvédelmi kezelés részeként történhet, ennek keretében szükséges az inváziós fajok eltávolítása és a szukcesszió következtében teret hódító őshonos cserjefajok visszaszorítása

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, mivel a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja a gyes jelölő élőhelyeket
- a kezelési egységben kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.

- vadetetők elhelyezése, vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás nem megengedett

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet, valamint a valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, valamint a 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet és a Gerecsei- és Gerecse-Vértesi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- A kezelési egység csaknem teljes területe a Gerecsei Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gerecsei Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 129/2007. (XII. 27.) KvVM rendeletben foglalt előírások is kötelező érvényűek.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
GY21	Legeltetés és kaszálás nem végeztető, a területet kezelés nélkül történő fenntartása <i>(Megjegyzés: szükség szerint őshonos cserjék eltávolítása végezhető természetvédelmi érdekből)</i>
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szótan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell <i>(Megjegyzés: amennyiben a természetvédelmi állapot indokolja beavatkozást).</i>
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsmérő megjelölése nélkül) megőrzése.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban az illetékes nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
V03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén elhelyezkedő erdőrészletbe tartozó, de fátlan, vagy cserjésedett, faállománnyal 30%-nál kisebb mértékben fedett lejtősztyepp, sziklagyep aljnövényzetű tisztások esetében az őshonos cserjefajokat részlegesen vissza kell szorítani. Amennyiben a szukcesszió (avarosodás) szükségessé teszi, természetvédelmi célú kézi kaszálás és szénalehordás is lehetséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

A területek érintetlenül hagyása, esetlegesen a fent említett természetvédelmi beavatkozások biztosítják a gyepek fennmaradását, a jelölő élőlények kiterjedésének, jelölő fajok populációinak stabilitását.

7. Kezelési egység kódja, neve: KE7 – Mezőgazdasági tevékenységgel fenntartandó gyepterületek

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak a természet megőrzési terület természetvédelmi kezelés keretében mezőgazdasági hasznosításra javasolt gyepterületei, melyek fenntartásához kaszálás, illetve legeltetés szükséges. Mocsárrétek, jellegtelen gyepek és fáslegelők tartoznak ide elsősorban. Kis kiterjedésben beékelődő lejtő és törmelékgyepek is ide tartoznak, melyek külön kezelési egységben való kezelése nem életszerű.

Érintett védett természeti terület: Gerecsei Tájvédelmi Körzet
Agostyáni Tojás-hegy Természetvédelmi Terület

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- D34 - Mocsárrétek
- D6 - Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet
- E1 - Franciaperjés rétek
- H2 - Felnyíló, mészkedvelő lejtő- és törmelékgyepek
- H5a - Lössgyepek, kötött talajú sztyeprétek
- M8 - Száraz-félszáraz erdő- és cserjés szegélyek
- OB - Jellegtelen üde gyepek
- OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
- P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
- P45 - Fáslegelők, fáskaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek
- RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
- RB - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:	6240 - Szubpannon sztyepppek 6430 - Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai 6440 - Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> társuláshoz tartozó mocsárrétjei 6510 - Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)
Érintett közösségi jelentőségű fajok:	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) bíboros sallangvirág (<i>Himantoglossum caprinum</i>) kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>) nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)
Érintett egyéb kiemelt fajok:	A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A kezelési egység területén jelenlévő Natura 2000 élőhelyek és közösségi jelentőségű fajok védelme érdekében kiemelten fontos a legeltetés és a kaszálás megfelelő természetvédelmi szabályozása. Szükséges az aktuális természeti állapothoz igazodó legeltetési/kaszálási rendszer kialakítása és megvalósítása a sztyepprétek és löszgyepek területén a túlhasználat/alulhasználat elkerülése érdekében.
- A legeltetési területnek alapvetően extenzívnek szükséges lennie, ne haladja meg a 0,4 ÁE/ha mértéket. A gyepek megőrzését legjobban a szarvasmarhával történő legeltetés biztosítja, de juh legeltetése is kedvező a szárazabb területeken. Elsősorban a cserjésedett részekben előnyös a kecskével való legeltetés. Lóval való legeltetés csak alacsony állatlétszámmal, 0,2 ÁE/ha, javasolható a fokozott taposás és intenzív legelés miatt.
- A kezelési egységben a természetvédelmi szempontból kedvező gyepszerkezetet negatívan befolyásoló agrotechnikai művelet - felülvetés, általános vegyszeres gyomirtás, műtrágyázás, fogasolás, tárcsázás, hengerezés, gypszellőztetés, kiszántás - nem végezhető. A gyepek megóvása érdekében felázott talajon kerülni kell a munkavégzést, és a tűzvédelem céljából történő felszántást.
- Kaszálási hasznosítás esetén évi egyszeri kaszálás lehetséges, június 15 után, az időpont az aktuális vízállapot és a területen levő jelölő fajok igényeinek figyelembe vételével módosulhat a Nemzeti Park Igazgatósággal egyeztetve.
- A kaszálás során biztosítani kell a legalább 10 cm-es tarlómagasságot, a mozaikosságot és a megfelelő méretű kaszálatlan területek fenntartását.
- A gyepekben jelen levő idegenhonos cserjés és fás állományok visszaszorítása szükséges a jelölő élőhelyek megóvása érdekében, míg őshonos cserjék és őshonos méretes fák hagyása javasolt. Ezeken a területeken az inváziós növényfajok visszaszorítása kiemelten fontos (pl a kiterjedtebb *Solidago* foltoké), vegyszeres kezelések azonban kerülendőek (természetvédelmi engedély szükséges), tisztító, sokkoló kaszálás és legeltetés javasolt.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, mivel a vaddisznó (Sus scrofa) a túrással sokszor károsítja a gyepes jelölő élőhelyeket
- a kezelési egységben kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.
- vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet
- vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás nem megengedett.
- mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell
- vadetetés során ügyelni kell, ha lehet kizárni az inváziós növények bekerülését a területre

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet, valamint a valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, valamint a 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet és a Gerecsei- és Gerecse-Vértesi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- A kezelési egység csaknem teljes területe a Gerecsei Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gerecsei Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 129/2007. (XII. 27.) KvVM rendeletben foglalt előírások is kötelező érvényűek.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.

GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát a vegetációs időszak kezdetén (április-május) kell elvégezni.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,2 - 0,4 ÁE/ha.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék
GY68	Legeltethető állatfaj: juh
GY69	Legeltethető állatfaj: kecske (csak a cserjésedett területeken)
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (Megjegyzés: csak 0,2 ÁE/ha legeltetési sűrűség javasolt.)
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges (Megjegyzés: A nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) előfordulási helyein -Vértestolna 0176/2 hrsz- a Nemzeti park Igazgatósággal egyeztetett területen és kiterjedésben május 20 és június 15 között lehet kaszálni.)
GY80	A gypet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY84	Természetkímélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálandó terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY91	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnak el kell telnie. (Megjegyzés: a gyepek szárazúzása nem javasolható, a csomós szerkezet rombolása és a szerves anyag felhalmozódás miatt.)
GY92	A gyepterület kaszálása, szárazúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell. (Megjegyzés: <i>Solidago sp.</i> -vel fertőzött területeken)
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos. (Megjegyzés: szénakazal elhelyezése a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyen lehetséges.)
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
V01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

12. táblázat: KE7 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A Vértestolna 0176/2 hrsz területén a kora tavaszi vízvisszatartást biztosító műtárgyak kialakítása javasolt a fajgazdagság növelése és a közösségi jelentőségű jelölő faj nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományának megőrzése érdekében.

Kezelési javaslatok indoklása:

A leírt kezelési javaslatok, előírás-javaslatok betartásával, alkalmazásával a kezelési egység jelölő élőhelyei és jelölő fajai megőrizhetők.

8. Kezelési egység kódja, neve: KE8 – Szántók

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak a site szántóterületei, vadföldjei.

Érintett védett természeti terület: Gerecsei Tájvédelmi Körzet

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:	T1 - Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák T2 - Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák T6 - Extenzív szántók
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	A kezelési egységben nem található közösségi jelentőségű élőhely
Érintett közösségi jelentőségű fajok:	A kezelési egység területén nem ismert közösségi jelentőségű faj
Érintett egyéb kiemelt fajok:	A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A szántóterületek esetében cél, hogy az ott folytatott mezőgazdasági termelés a környező, természetvédelmi szempontból értékes területeket, illetve a szántókon táplálkozó fajokat ne veszélyeztesse, ennek érdekében szükséges az élővilágra potenciálisan veszélyt jelentő növényvédőszer használatok minimalizálása, valamint a vízháztartási viszonyok megőrzése. Az erdők belsőbb területeire eső szántók, vadföldek esetében célként javasolható a visszagyepesítés, spontán gyepesedéssel, vagy lucerna vetést követő gyepesedéssel. Vadföldek esetében a vegyszerhasználat a természetvédelmi célokkal nem összeegyeztethető. Fontos a kezelési egységben az inváziós növényfajok megjelenésének megakadályozása. Energetikai ültetvény kialakítása a természetvédelmi célokkal nem összeegyeztethető, ezen ültetvények területe védett és Natura 2000 jelölő állatfajoknak nem szolgál táplálkozóhelyül.

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a szántó művelési ágban nyilvántartott területeken vissza szükséges szorítani a kemikáliák használatát
- a belsőbb területek visszagyepesítése javasolt hosszú távon a potenciális vegetációnak megfelelő gyepkeverékkel

- amennyiben a tartós gyepeként hasznosított szántó terület feltörésre kerül, úgy azt augusztus-szeptember hónapokban javasolt megtenni

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- vadgazdálkodási létesítmények elhelyezését az érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell
- kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza
- vadetetés során ügyelni kell, ha lehet kizárni az inváziós növények bekerülését a területre

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet, valamint a valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- A kezelési egység csaknem teljes területe a Gerecsei Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gerecsei Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 129/2007. (XII. 27.) KvVM rendeletben foglalt előírások is kötelező érvényűek.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés nem megengedett.
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás és vadriasztó lánc használata.
SZ10	Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.
SZ15	A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ18	A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni (<i>Megjegyzés: vadföldek esetében vegyszerhasználat nem javasolható</i>).
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett (<i>Megjegyzés: vadföldek esetében vegyszerhasználat nem javasolható</i>).
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.
SZ35	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket (<i>Megjegyzés: vadföldek esetében termésnövelő anyag használata nem javasolható</i>).
SZ43	Fás szárú és lágy szárú energetikai ültetvény nem telepíthető.
SZ45	Öntözés nem megengedett.
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok

VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
------	---

13. táblázat: KE8 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az erdőterületek közé zárt vadföldek, szántók –Süttő 10VF, Neszmély 22TI, Baj 15VF– visszagyepesítése javasolt spontán gyepesedéssel, vagy lucerna vetést követő gyepesedéssel.

Kezelési javaslatok indoklása:

A javasolt előírások betartása esetén a szántó melletti, természetvédelmi szempontból értékes területeket jelölő élőhelyei, fajai nem károsodnak.

9. Kezelési egység kódja, neve: KE9 – Akácosok

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak a site akácos területei.

Érintett védett természeti terület: Gerecsei Tájvédelmi Körzet
Agostyáni Tojás-hegy Természetvédelmi Terület

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
P8 - Vágásterületek
RB - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
S1 - Ültetett akácosok
S6 - Nem őshonos fafajok spontán állományai

Érintett Natura 2000 élőhelyek: A kezelési egységben nem található közösségi jelentőségű élőhely

Érintett közösségi jelentőségű fajok: nagy hősincér (*Cerambyx cerdo*)

Érintett egyéb kiemelt fajok: A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Nem üzemtervezett területeken az akácos állományokat vissza kell szorítani, gyepterületet, vagy őshonos facsoportokat kell helyükön kialakítani és fenntartani.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Az országos jelentőségű védett természeti területen az akácos állományok felújítása csak szerkezetátalakítással történhet őshonos állományok kialakításával. Süttö 11D, Neszmély 16E, Neszmély 22B erdőrészlet.
- A nem természetvédelmi oltalom alá eső területeken gazdálkodói szándék esetén javasolt az akácos állományok őshonos fajokkal történő szerkezetátalakítása. Süttö 6C, 7A, 8C, 8F, Baj 57A, 57B, Tardos 50G, 50I erdőrészlet.
- Azon akácos állományrészek esetében, melyek őshonos faállománytípussal jellemezett erdőrészekben találhatóak, a nevelővágások és a felújítások során az állományrészek őshonos fafajokkal történő felújítását szükséges biztosítani. Országos jelentőségű védett természeti terület: Neszmély 26A, Süttö 11A; nem védett terület: Süttö 7B, Baj 57A, 57B, Vértesszőlős 35C, Tardos 56B, 56C erdőrészlet.
- A tisztásokon, cserjésekben megjelent akácos állományok nem üzemtervezhetőek, visszaszorításuk és a területek tisztásként való megőrzése szükséges. Neszmély 16TI, Vértesszőlős 36CE erdőgazdálkodást szolgáló egyéb részlet.
- Az erdőrészek területén elegyfajokkal vegyes cseres-kocsánytalan tölgyes, meredekebb északi oldalon gyertyános kocsánytalan tölgyes állományok kialakítását javasolt hosszú távon célul kitűzni. Az átalakítás első lépésében előerdei fafajokól kialakított juharos-hársas-sziles-lág lombos állományok létrehozása is lehetséges.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- vadgazdálkodási létesítmények elhelyezését az érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell
- kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza
- vadetetés során ügyelni kell, ha lehet kizárni az inváziós növények bekerülését a területre

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet, valamint a valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, valamint a 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet és a Gerecsei- és Gerecse-Vértesi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- A kezelési egység Gerecsei Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti területén a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gerecsei Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 129/2007. (XII. 27.) KvVM rendeletben foglalt előírások is kötelező érvényűek.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
-----	--

E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása. (Megjegyzés: Neszmély 16TI, Vértesszőlős 36CE területén)
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (Megjegyzés: A Gerecsei TK területén jogszabályi kötelezettség Süttő 11D, Neszmély 16E, Neszmély 22B erdőrészlet esetében)
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. (Megjegyzés: A Gerecsei TK területén jogszabályi kötelezettség Süttő 11D, Neszmély 16E, Neszmély 22B erdőrészlet esetében)
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E73	Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani (Megjegyzés: szerkezetátalakítás után javasolt alkalmazni).

14. táblázat: KE9 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység akácos állományainak őshonos faállománnyal való szerkezetátalakításos felújítása javasolt, a Gerecsei Tájvédelmi Körzet országos jelentőségű védett természeti területén pedig jogszabályi kötelezettség.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az akácos állományok szerkezetátalakítása hosszú távon biztosítja, hogy a szomszédos jelölő élőhelyek -pannon cseres tölgyesk (91M0) és pannon gyertyános tölgyesek (91G0)*- természetessége ne romoljon az inváziós fajok terjedése miatt.

10. Kezelési egység kódja, neve: KE10 – Fenyvesek

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe elsősorban a site ültetett fenyves területei tartoznak. Kisebb mértékben a fenyvesekkel mozaikoló őshonos juharos állományok is ide lettek sorolva, ezek védelmére mindenképpen törekedni kell.

Érintett védett természeti terület: Gerecsei Tájvédelmi Körzet

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:	P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések RB - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők S4 - Ültetett erdei- és feketefenyvesek
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	A kezelési egységben nem található közösségi jelentőségű élőhely
Érintett közösségi jelentőségű fajok:	A kezelési egység területén nem ismert közösségi jelentőségű faj
Érintett egyéb kiemelt fajok:	A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A tájvédelmi körzet területére eső erdő részletek Baj: 25C; 26NY, Neszmély: 22A; 22B; 22C; 22D; 22E; 22F; 22G; 25A; 26A; Süttő: 11A; 11B; 12B; 12C, Tardos: 17A esetében jogszabályi kötelezettség az őshonos állományokkal történő szerkezetátalakításos felújítás.
- A Neszmély 26TI esetében a fenyves állománysáv letermelése és a terület tisztásként való további fenntartása szükséges. A felújítás során a Neszmély területére eső erdő részletek tekintetében a már jelenlévő mezei juharos foltok védelme mellett szükséges a szerkezetátalakítást elvégezni. A mesterséges telepítés során elegyfajokkal vegyes cseres-kocsánytalan tölgyes állományok kialakítását javasolt hosszú távon célul kitűzni. Az átalakítás első lépésében előerdei fafajokól kialakított juharos-hársas-sziles-lágy lombos állományok létrehozása is lehetséges.
- A Süttő, Baj, Tardos területére eső fenyves állományrészek esetében a szerkezetátalakítást mesterséges telepítés nélkül javasolt elvégezni, a kiritkuló állományokba települt őshonos fafajok megőrzésével, megsegítésével. Sűrűbb állományrészek esetén javasolható az őshonos fafajok betelepülésének elősegítése érdekében a közepes erélyű megbontás a gyérítések során.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, valamint a 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet és a Gerecsei- és Gerecse-Vértesi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- A kezelési egység csaknem teljes területe a Gerecsei Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gerecsei Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 129/2007. (XII. 27.) KvVM rendeletben foglalt előírások is kötelező érvényűek.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben, erdőfelújításban való alkalmazásának mellőzése.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése, erdőfelújításra vonatkozóan is.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása. <i>(Megjegyzés: Neszmély 16TI, Vértesszőlős 36CE területén)</i>
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.

	• Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélykiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással. <i>(Megjegyzés: amennyiben a fenyő fajokon kívül megjelenik egyéb idegenhonos, inváziós fafaj.)</i>
E73	Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani <i>(Megjegyzés: szerkezetátalakítás után javasolt alkalmazni).</i>

15. táblázat: KE10 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység fenyves állományainak őshonos faállománnyal való szerkezetátalakításos felújítása a Gerecsei Tájvédelmi Körzet országos jelentőségű védett természeti területén jogszabályi kötelezettség.

Kezelési javaslatok indoklása:

A fenyves állományok szerkezetátalakítása hosszú távon biztosítja, hogy a szomszédos jelölő élőhelyek -pannon cseres tölgyesk (91M0) és pannon gyertyános tölgyesek (91G0)*- természetessége ne romoljon az inváziós fajok terjedése miatt.

11. Kezelési egység kódja, neve: KE11 – Egyéb területek, utak, kiskertek

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak a Natura site egyéb jellegtelen területei, például földutak, kertek, tanyák.

Érintett védett természeti terület: Gerecsei Tájvédelmi Körzet
Agostyáni Tojás-hegy Természetvédelmi Terület

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
- RB - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
- U2 - Kertvárosok, szabadidős létesítmények
- U3 - Falvak, falu jellegű külvárosok
- U4 - Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók

U6 - Nyitott bányafelületek
 U10 - Tanyák, családi gazdaságok
 U11 - Út- és vasúthálózat

Érintett Natura 2000 élőhelyek: A kezelési egységben nem található közösségi jelentőségű élőhely

Érintett közösségi jelentőségű fajok: A kezelési egység területén nem ismert közösségi jelentőségű faj

Érintett egyéb kiemelt fajok: A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe természetvédelmi, valamint gazdasági szempontból is kevésbé jelentős területek tartoznak. A környező terület védelme érdekében szükséges inváziós fajok irtásán kívül így egyéb kezelési javaslatokat itt nem szükséges megfogalmazni.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, valamint a 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről szóló 69/2016. (X. 14.) FM rendeletet és a Gerecsei- és Gerecse-Vértesi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- A kezelési egység csaknem teljes területe a Gerecsei Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gerecsei Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 129/2007. (XII. 27.) KvVM rendeletben foglalt előírások is kötelező érvényűek.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.

	• Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélykiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással. <i>(Megjegyzés: amennyiben a fenyő fajokon kívül megjelenik egyéb idegenhonos, inváziós fajfaj.)</i>
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
V01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

16. táblázat: KE11 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az inváziós fajok visszaszorítása hosszú távon biztosítja, hogy a szomszédos jelölő élőhelyek természetessége ne romoljon az inváziós fajok terjedése miatt.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely rekonstrukciós javaslatokat a Kezelési Egységek leírásánál is megjelennek.

KE1, KE2, KE3, KE4, KE5, KE9, KE10 KE11: Nem szükséges külön élőhely rekonstrukció, fejlesztés végrehajtása.

KE6: A kezelési egység területén elhelyezkedő erdőrészetbe tartozó, de fátlan, vagy cserjésedett, faállománnyal 30%-nál kisebb mértékben fedett lejtősztyepp, sziklagyep aljnövényzetű tisztások esetében az őshonos cserjefajokat részlegesen vissza kell szorítani. Amennyiben a szukcesszió (avarosodás) szükségessé teszi, természetvédelmi célú kézi kaszálás és szénalehordás is lehetséges.

KE7: A Vértestolna 0176/2 hrsz területén a kora tavaszi vízvisszatartást biztosító műtárgyak kialakítása javasolt a fajgazdagság növelése és a közösségi jelentőségű jelölő faj nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományának megőrzése érdekében.

KE8: Az erdőterületek közé zárt vadföldek, szántók –Süttő 10VF, Neszmély 22TI, Baj 15VF– visszagyepesítése javasolt spontán gyepesedéssel, vagy lucerna vetést követő gyepesedéssel.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

Legfontosabb veszélyeztető tényező a nedves élőhelyeken történő antropogén beavatkozás, mely a terület vízháztartási viszonyainak megváltozásával jár. Ilyenek: a lecsapolás, elárasztás. A gyepterületek beszántása, illetve az inváziós növények terjedése ugyancsak komoly veszélyeztető tényező. Azonban a faj expanziós képessége (egy-egy nőstény olyan nagy területet jár be, hogy gyakorlatilag mindig talál olyan élőhelyet, mely megfelelő a túlélésre) segíti fennmaradását. További fontos veszélyeztető tényező a rossz időben végzett kaszálás és a túllegeltetés is.

A vízháztartási viszonyok drasztikus megváltoztatása visszafordíthatatlan folyamatokat indíthat meg, kiszáradással olyan szukcessziós folyamatok erősödhetnek fel (pl. cserjésedés), mely a populációk eltűnéséhez vezethet. Összességében elmondható, hogy a *L. dispar* egy mérsékelten higrofil (inkább mezofil) faj, amely oligofág és a limitáló tényezője valószínűleg a tápnövény rendelkezésre állása.

A nagy tűzlepke védelme érdekében szükséges a gyepterületek élőhelykímélő kezelése, különös tekintettel az üde és mérsékelten nedves gyepekre, sík- és hegyvidéki kaszálórétekre. A nagy tűzlepke élőhelyeit javasolt kaszálással, vagy extenzív legeltetéssel hasznosítani, az üde, nagyobb produktumú kaszálóréteken évi kétszeri, míg a soványabb, gyengébb minőségű gyepeken egyszeri kaszálással. A kétszer kaszált területeken az első kaszálást lehetőleg május 31-e előtt, de legkésőbb június 15-ig végezzék el, míg a második kaszálást augusztus második felére vagy szeptemberre időzítsék. A kaszálások során a nagy tűzlepke tápnövényeinek védelme és az imágók nektárforrásának biztosítása érdekében mindenképpen szükséges kaszálatlan sávok (ún. búvósávok) vagy foltok meghagyása, amelyek az egyes kaszált parcellák területének minimum 5% de maximum 15%-át fedjék le. A kaszálatlan sávok szélessége a szegélyhatás csökkentése érdekében mindig haladja meg a két métert, kaszálatlan foltok fennhagyása esetén pedig területenként legalább két foltot célszerű fennhagyni. A gyomosodás elkerülése érdekében a kaszálatlan sávokat-foltokat évente más területen kell kijelölni. A búvósávokat, kaszálatlan foltokat az évente egyszer kaszált gyepeken is meg kell hagyni, ugyanis a júniusban vagy júliusban történő kaszálás a nagy tűzlepkét korai fejlődési szakaszban (hernyó, báb) éri, amikor a populáció sokkal sérülékenyebb. Legeltetés esetén javasolt az extenzív gyepgazdálkodásra előírt hektáronkénti 0,2-0,4 számosállat, és a mozaikos, adagoló legeltetés, különös figyelemmel a túllegeltetés és taposáskár elkerülésére.

A nagy tűzlepke rendszeresen tenyészik határvonalakban, beleértve a természetes és mesterséges vízfolyásokat, erdőszegélyeket illetve vonalas létesítményeket (utak, vasutak rézsűje, villanypászta stb.) követő gyepekben, magaskórós szegélytársulásokban is, ezért célszerű ezeket az élőhelyeket is (a lehetőségeknek megfelelően) kaszálással vagy legeltetéssel hasznosítani, a fenti javaslatok figyelembe vételével.

A nagy tűzlepke potenciális élőhelyeinek egy jelentős részét (ártéri legelők, felhagyott kaszálók) a behurcolt óriás aranyvessző (*Solidago gigantea*) inváziója veszélyezteti. Az óriás aranyvessző állományait azonban a fent ismertetett kezelések erősen visszaszorítják, elősegítve a gyepek regenerálódását, ezért a nagy tűzlepke populációinak védelme érdekében ezeket a felhagyott gyepeket újra kezelés alá kell vonni.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A természetvédelmi szempontú felmérések célja a területen előforduló, közösségi jelentőségű élőhelytípusok, ill. fajok rendszeres felmérése, továbbá a védett és veszélyeztetett fajok egyes populációinak nyomon követése, valamint a veszélyeztetett és/vagy természetközeli társulások megfigyelése. A vizsgálatok a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) sztenderd protokolljai alapján készülnek, amennyiben az adott faj felmérésére elkészült a felmérési protokoll.

A tervezési területen rendszeresen felmérésre kerülnek az NBmR keretein belül a táblázatban felsorolt védett növény- és állatfajok. A fajnév után megadjuk a mintavételi módszert és a Natura 2000 területen belül elhelyezkedő mintavételi helyeket (település, dűlő megjelöléssel.)

Faj	Felmért terület neve	Felmérés módszere
Bíboros sallangvirág (<i>Himantoglossum caprinum</i>)	Gerecse kjTT	E (B)
Kikeleti hóvirág (<i>Galanthus nivalis</i>)	Gerecse kjTT	E
Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)	Gerecse kjTT	NBmR protokoll szerint
Csíkos medvelepke (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)	Gerecse kjTT	NBmR protokoll szerint

17. táblázat. az NBmR keretein belül rendszeresen felmért fajok és módszerei

Javaslatok a közösségi jelentőségű és védett fajok kutatására:

A bogár- és lepkefajok közül a tervezési időszak alatt elvégezték a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*), gyászscincér (*Morimus funereus*), havasi cincér (*Rosalia alpina*), magyar tavaszi fésűbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományai elterjedésének részletes felmérését, amit a jövőben 6 évente javasolt megismételni.

A szarvas álganéjtűró (*Bolbelasmus unicornis*) a kutatások során egyelőre nem került elő, de a faj számára alkalmas élőhely található a tervezési területen, további kutatás szükséges, mely feltárja a faj élőhelyeit. Jelenleg szinte kivétel nélkül csak véletlenül került elő, egy esetleges mintavételi protokoll kidolgozása esetén a kidolgozott protokoll alkalmazandó majd a felmérésre.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv IV. számú függelékében felsorolt lepkefajok közül a kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*) fordulhat elő. Az állományainak monitorozása szempontjából elegendő a jelenlét megállapítása, vagyis az imágók regisztrálása.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv IV. számú függelékében felsorolt egyenesszárnýú fajok közül a fűrészlábú szöcske fordul elő (*Saga pedo*). Monitorozása élőhelyének bejárásával történik, a megtalált egyedek jelenlétét elegendő rögzíteni.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. és IV. függelékében felsorolt vöröshasú unka (*Bombina bombina*) esetén a szaporodóhelyek felmérése, illetve a kifejlett egyedek regisztrálása elegendő a faj elterjedésének monitorozása szempontjából.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv IV. függelékében felsorolt, a területen előforduló, kétéltű és hüllőfajok a barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), erdei béka (*Rana dalmatina*) zöld levelibéka (*Hyla arborea*), zöld varangy (*Bufo viridis*) a fali gyík (*Podarcis muralis*), fürgé gyík (*Lacerta agilis*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), erdei sikló (*Zamenis longissimus*). A fentiekben felsorolt kétéltű és hüllőfajok populációinak célzott felmérését a megfelelő helyeken történő egyedi megfigyelések segítségével lehet elvégezni, valamint a kétéltű fajokat hang alapján történő azonosítással lehet regisztrálni.

A Gerecse kjTT területén nyolc denevérfaj (nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*) csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), hegyesorrú denevér (*Myotis blythi*), kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*), piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)) fordul elő. A kereknyergű patkósdenevér (*Rhinolophus euryale*) utolsó észlelése 1999-ben volt, az állomány itt feltehetőleg

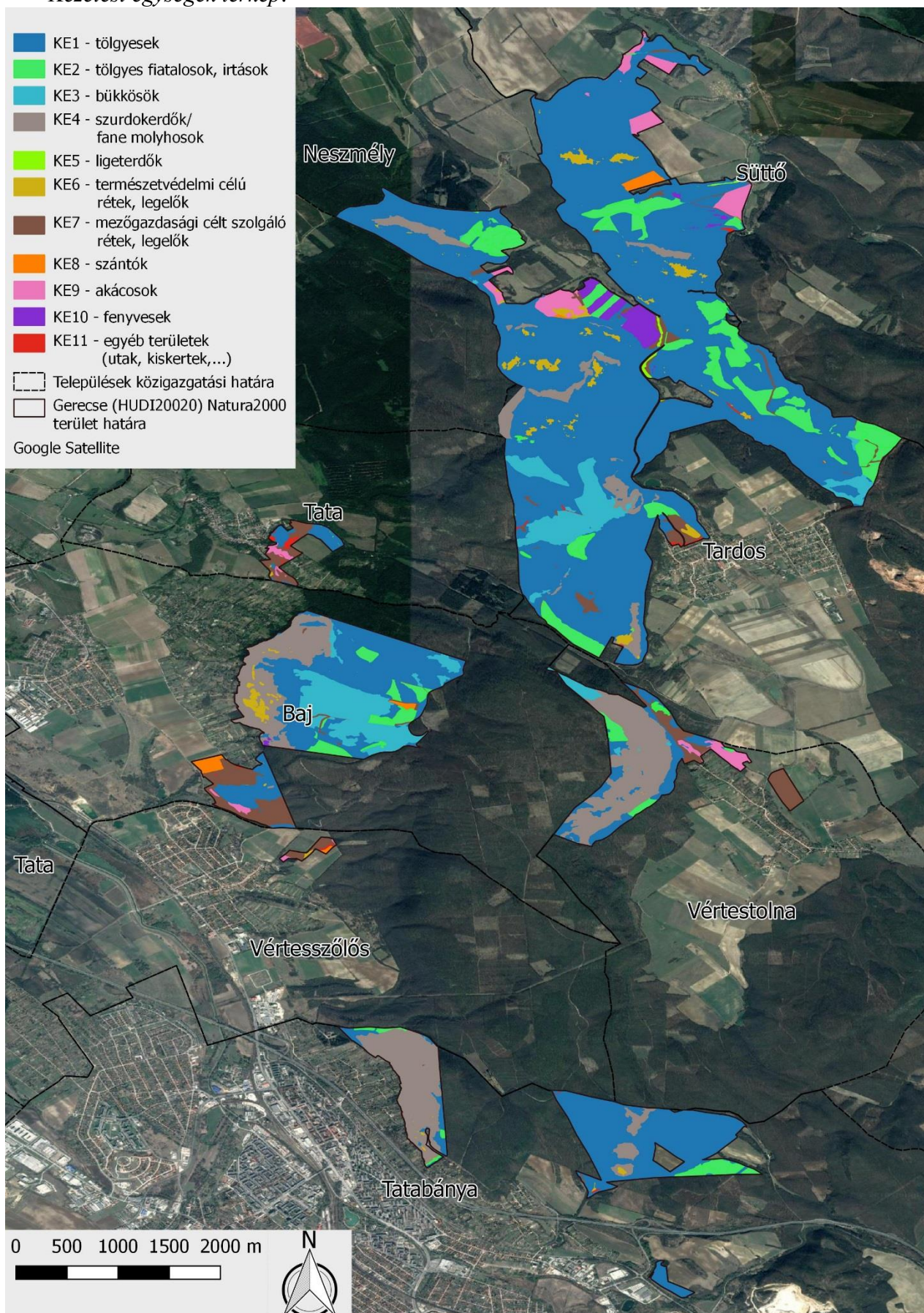
megsemmisült. A denevérek felmérését egyrészt az NBMR standard protokollja alapján kell elvégezni, másrészt az elterjedés monitorozását folyamatosan kell végezni a telető és szülőkolóniák felmérésével, továbbá hang-detektoros és hálózatos mintavétellel egyaránt

A közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) elterjedését figyelni kell, a területen az utolsó előfordulási adata 2012-ben volt. Amennyiben a faj újra megjelenne a területen azt az NBMR standard protokollja alapján az állományt monitorozni kell. Meg kell említeni az eurázsiai hód (*Castor fiber*) jelenlétét is a területen, melynek felmérésekor a kotorékok megtalálása a cél, természetesen az életnyomok (ürülék, rágszálék, hántolt gallyak és ágak, döntött fák) detektálása is fontos.

Az elkészült élőhelytérkép frissítése 10-12 éves ciklusonként szükséges. A térképezés során külön figyelmet kell fordítani az élőhelyeket veszélyeztető növényfajok esetleges terjedésére. Az élőhelytérkép készítésekor vizsgálni kell, hogy a kezelési tervben javasolt kezelések milyen hatással vannak az egyes élőhelytípusokra. Az élőhelytérkép készítésének szempontjai, módszertana NBmR élőhely-térképezés protokollban kidolgozott elvek szerint kell, hogy készüljön (Takács, Molnár szerk. 2009), azzal a kiegészítéssel, hogy a Nemzeti Élőhelyosztályozási Rendszer szerint kategorizált vegetációs egységeket be kell sorolni az élőhelyvédelmi irányelv 1. mellékletében felsorolt közösségi jelentőségű élőhelytípusokba is.

3.2.5. Mellékletek

Kezelési egységek térkép:

Kezelési egységek által érintett hrsz.-ek és erdőrészek táblázat:

Kezelési egység kódja:	KE1
Kezelési egység megnevezése:	Tölgyesek
Terület nagysága:	1516,4165 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Baj:	2001/2; 2001/4; 2003/1; 2003/2; 2401/11; 0103/; 0104/; 087/1; 087/12; 087/13; 087/14; 087/2; 087/3; 087/4; 087/5; 087/6; 088/; 093/; 094/a; 094/b; 095/; 096/a; 096/b; 097/
Neszmély:	0301/; 0323/; 0324/; 0325/; 0326/; 0327/; 0333/; 0334/
Süttő:	0149/; 0167/15; 0215/1; 0215/2; 0226/; 0227/
Tardos:	0100/1; 0100/3; 020/6a; 020/6b; 020/6c; 021/; 022/; 030/2; 030/3; 032/4; 032/8a; 032/8b; 032/8c; 032/8d; 032/8g; 032/8h; 032/8j; 036/4; 036/6; 036/7; 525/49; 716/
Tata:	01100/2; 01100/7; 01103/10; 01103/11; 01103/12; 01103/14; 01103/15; 01103/16; 01103/17; 01103/18; 01103/20; 01103/21; 01106/; 01107/1; 01107/2; 01107/3; 01108/4a; 01108/4b; 01108/4c; 01108/5; 01110/; 01111/1; 01111/3; 01130/
Tatabánya:	0164/15; 0195/; 0196/f; 0207/3; 9721/; 9722/; 9723/
Vértesszőlős:	0128/; 0139/2; 0140/a; 0140/b; 0141/; 0142/; 0143/; 0144/; 0146/; 0148/; 0149/; 0150/; 0151/; 0152/; 0153/a; 0153/b; 0154/; 0159/; 0160/; 0161/; 0162/; 0163/1; 0163/2; 0167/; 0168/1; 0168/2a; 0168/2b; 0168/2c; 0168/2d; 0168/3; 0168/4; 0168/5
Vértestolna:	060/3; 060/8
Érintett erdőrészek:	
Baj:	6A; 6ÚT 1; 7A; 7NY; 7ÚT; 8A; 8B; 8C; 8D; 8E; 8NY; 9A; 9B; 9C; 9D; 9F; 9G; 10A; 10B; 10NY; 11A; 11B; 11C; 11NY; 12A; 12NY; 13A; 13B; 14A; 14B; 14NY; 15A; 15B; 15VF; 16C; 16E; 16ÚT 1; 17A; 17NY; 17ÚT; 22A; 22ÚT 2; 23A; 23B; 23D; 23NY; 23ÚT; 24A; 24NY; 25A; 25B; 25C; 25D; 25E; 25F; 25NY; 26A; 26B; 27A; 27NY; 30A; 31A; 31E; 31NY; 57A; 57B
Neszmély:	8B; 8C; 8D; 8E; 9A; 9B; 9C; 9D; 9E; 9F; 9G; 9H; 9I; 12A; 12B; 12C; 12ÚT; 13B; 13D; 13E; 13F; 14A; 15A; 15C; 15D; 15E; 15F; 15G; 15H; 15I; 15J; 15NY; 16C; 16E; 16TI; 16VF 1; 18B; 18D; 18G; 18H; 18I; 18J; 19A; 19B; 19C; 19NY; 20A; 21A; 21B; 21C; 21D; 21E; 21TI; 22B; 22G; 23A; 23NY; 24A; 24B; 24C; 24ÚT; 25A; 25B; 25C; 25D; 25ÚT; 26A; 26TI; 27A; 27B; 27C; 27D; 27TI; 27ÚT
Süttő:	6C; 6D; 6E; 6NY 1; 7A; 7B; 8A; 8B; 8C; 8D; 8E; 8F; 9A; 9B; 9C; 9D; 10A; 10B; 10VF; 11A; 11B; 11C; 11D; 11E; 12A; 12B; 12C; 12ÉP; 13A; 13B; 13C
Tardos:	2A; 2B; 2C; 2ÚT; 3A; 3B; 3C; 3D; 3E; 3F; 3TI; 4A; 4B; 5A; 5B; 5C; 5D; 6A; 6B; 6C; 6D; 6ÚT; 7A; 7ÚT; 8A; 8B; 8C; 8D; 8E; 8F; 8G; 8H; 8I; 8ÚT; 8VF; 9A; 9B; 9C; 9D; 10A; 10B; 10C; 10D; 10E; 10F; 10G; 10H; 11A; 11B; 11ÚT; 12A; 12B; 12ÚT; 13A; 13B; 13ÚT; 14A; 15A; 15TI; 16A; 16B; 16C; 16D; 16E;

16F; 16TI; 17A; 17B; 17C; 17D; 17E; 17TI; 18A; 18B; 18C; 18D; 18E; 18F; 18G; 18H; 18ÚT; 19A; 19B; 19C; 19D; 19E; 19F; 19G; 19H; 19I; 20A; 20B; 20C; 20E; 20F; 20G; 20H; 20TI; 20ÚT; 21A; 21B; 21C; 21D; 21E; 21F; 21G; 21H; 21I; 21J; 22A; 22B; 22C; 22D; 22E; 22TI; 23A; 23B; 24B; 24D; 24E; 24F; 24G; 24J; 24K; 24L; 24M; 24ÚT 2; 60A; 60B; 61A; 62A; 62C; 62D; 62E; 64A

Tata:

-

Tatabánya:

1A; 1B; 1C; 1D; 1F; 1G; 1NY; 2A; 2B; 2C; 2D; 2E; 2NY; 2TN; 8A; 8C; 8D; 8NY; 8ÚT; 9A; 9ÚT; 10A; 10B; 10C; 10ÚT; 11A; 11B; 11C; 12A; 12B; 12TI 1; 12TI 2; 12ÚT; 12VF 1; 12VF 2; 12VF 3; 13B; 13C; 13G; 15A; 15D; 15F; 15NY 2; 526A; 527A; 527C; 527D

Vértesszőlős:

17A; 22A; 22B

Vértestolna:

1D; 2B; 3A; 3B; 3C; 3ÚT; 4A; 4B; 4ÚT 1; 4ÚT 2; 5A; 5B; 5C; 5ÚT; 6A; 6D; 6ÚT; 7A; 8ÚT; 16A; 16C; 16D; 16ÚT 1; 22B; 50A; 50B; 50C; 50D; 50E

Kezelési egység kódja:	KE2
Kezelési egység megnevezése:	Fiatal tölgyesek
Terület nagysága:	198,3445 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Baj:	093/; 094/a; 094/b; 095/; 096/a; 096/b; 097/
Neszmély:	0301/; 0325/; 0326/; 0327/
Süttő:	0215/1; 0215/2; 0226/; 0227/
Tardos:	020/6a; 020/6b; 029/; 032/4; 032/8a; 032/8c; 032/8d; 032/8g
Tata:	-
Tatabánya:	0164/15; 0165/4; 0196/f; 9721/; 9722/; 9723/
Vértesszőlős:	-
Vértestolna:	0146/; 0153/a; 0153/b; 0159/; 0160/; 0168/1; 0168/2a; 0168/2b; 0168/4; 0168/5
Érintett erdőrészek:	
Baj:	7A; 8B; 8C; 8D; 8NY; 14A; 14B; 14NY; 15A; 15B; 15VF; 16E; 16ÚT 1; 23A; 23D; 24A; 25E; 25NY; 27NY
Neszmély:	9G; 9H; 13F; 15A; 15B; 15E; 15F; 15G; 15H; 15NY; 18B; 18D; 18G; 18H; 18I; 18J; 19A; 19B; 19NY; 22B; 22C; 22D; 22F; 22G; 25A; 27B; 27TI
Süttő:	6NY 1; 11A; 11B; 11C; 12A; 12B; 12C; 12ÉP; 13A
Tardos:	2ÚT; 3A; 3B; 3C; 3D; 3E; 3F; 4B; 6D; 8G; 8H; 8I; 8ÚT; 8VF; 10F; 10G; 10H; 15A; 17D; 17E; 17TI; 18B; 18C; 18D; 18F; 18G; 18H; 18ÚT; 19A; 19B; 19C; 19D; 19E; 19F; 19G; 19H; 19I; 20A; 20B; 20C; 20E; 20F; 20G; 20H; 20TI; 20ÚT; 21A; 21B; 21C; 21E; 21F; 21G; 21H; 21I; 21J; 22TI; 23A; 24A; 24B; 24C; 24D; 24E; 24F; 24G; 24H; 24I; 24J; 24K; 24L; 24M; 24ÚT 2; 62D
Tata:	-
Tatabánya:	1C; 1D; 1G; 2E; 2NY; 2TN; 12TI 2; 13C; 15A; 15D; 15F; 15NY 1
Vértesszőlős:	17A
Vértestolna:	2B; 3A; 3B; 3TI; 6A; 6D; 6ÚT; 50A; 50B

Kezelési egység kódja:	KE3
Kezelési egység megnevezése:	Bükkösök
Terület nagysága:	163, 4559 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Baj:	093/; 094/a; 094/b; 095/; 096/a; 097/
Neszmély:	0301/; 0327/
Süttő:	0215/1
Tardos:	020/6a; 032/8a
Tata:	-
Tatabánya:	0164/15
Vértesszőlős:	-
Vértestolna:	0128/; 0146/; 0148/; 0151/; 0152/; 0153/a
Érintett erdőrészek:	
Baj:	6A; 7A; 7NY; 7ÚT; 8A; 8C; 8E; 8NY; 9A; 9B; 9C; 10B; 11B; 11NY; 12A; 12NY; 13A; 13B; 14A; 14NY; 15A; 15B; 15VF; 16C; 16ÚT 1; 17A; 17NY; 17ÚT; 22A; 22NY; 22ÚT 2; 23A; 23B; 23D; 23NY; 23ÚT; 24A; 24NY; 25A; 25B; 25D; 25NY
Neszmély:	9G; 9I; 13D; 13E; 13F; 15NY; 16C; 19A; 19NY
Süttő:	11A; 11B
Tardos:	2B; 2ÚT; 3A; 3B; 3C; 3E; 4B; 5A; 5B; 6A; 6B; 6C; 6ÚT; 7A; 7ÚT; 8B; 8C; 8E; 8F; 8G; 9C; 9D; 10A; 10B; 10C; 10D; 10F; 10G; 10H; 11B; 12A; 12B; 22E; 23A; 23B; 24F; 64A
Tata:	-
Tatabánya:	2A
Vértesszőlős:	-
Vértestolna:	2A; 2B; 3B; 3C; 3ÚT; 6A; 7ÚT; 8ÚT; 10B

Kezelési egység kódja:	KE4
Kezelési egység megnevezése:	Szurdokerdők
Terület nagysága:	294,9982 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Baj:	2109/2; 087/14; 087/3; 087/4; 093/; 094/a; 095/; 096/a; 097/; 2108/b; 2149/; 2150/; 2401/14; 2401/15
Neszmély:	0301/; 0327/
Süttő:	0215/1; 0227/
Tardos:	020/6a; 032/4; 032/8a; 036/4; 036/6; 036/7
Tata:	-
Tatabánya:	0164/13; 0164/15; 0165/4; 0196/f; 9721/; 9722/
Vértesszőlős:	-
Vértestolna:	0128/; 0141/; 0142/; 0143/; 0144/; 0146/; 0148/; 0149/; 0150/; 0151/; 0152/; 0153/a; 0153/b
Érintett erdőrészek:	
Baj:	8A; 9A; 9B; 9C; 9D; 9E; 9F; 9G; 10A; 10B; 10NY; 11A; 11B; 11C; 12A; 12NY; 25A; 25B; 25C; 25E; 25F; 26NY; 57A
Neszmély:	9B; 9I; 15A; 15D; 15G; 15H; 15NY; 18B; 18I; 18J; 20A; 23A; 25B
Süttő:	8A; 13B
Tardos:	2ÚT; 3C; 5A; 5B; 8B; 8C; 8D; 8E; 8F; 8G; 10D; 11A; 11B; 12A; 12B; 15A; 15TI; 18G; 62A; 62TN
Tata:	1B; 1C; 1D; 1E; 1F; 1G; 1NY; 2A; 2B; 2C; 2D; 2E; 2NY; 2TI; 2TN; 2ÚT; 10A; 10B; 11A; 11B; 11C
Tatabánya:	-
Vértesszőlős:	-
Vértestolna:	2A; 2B; 3A; 3B; 3C; 3TI; 3ÚT; 4A; 4B; 4ÚT 1; 4ÚT 2; 5A; 5B; 5ÚT; 6A; 6D; 7A; 7ÚT; 10A; 10B

Kezelési egység kódja:	KE5
Kezelési egység megnevezése:	Ligeterdők
Terület nagysága:	3,8708 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Baj:	-
Neszmély:	0301/
Süttő:	0215/1
Tardos:	020/6a; 020/6b; 020/6c
Tata:	01100/2; 01100/7
Tatabánya:	-
Vértesszőlős:	-
Vértestolna:	-
Érintett erdőrészek:	
Baj:	-
Neszmély:	26TI
Süttő:	11A
Tardos:	17TI; 16TI
Tata:	-
Tatabánya:	-
Vértesszőlős:	-
Vértestolna:	-

Kezelési egység kódja:	KE6
Kezelési egység megnevezése:	Természetvédelmi gyepek
Terület nagysága:	49,5604 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Baj:	087/4; 087/5; 093/; 094/a; 096/a; 097/
Neszmély:	0301/; 0325/; 0327/
Süttő:	0215/1; 0226/; 0227/
Tardos:	020/6a; 032/4; 032/8a; 032/8g; 036/6; 036/7
Tata:	01111/1; 01111/3
Tatabánya:	0164/15; 0195/; 0196/f; 9721/
Vértesszőlős:	055/10; 055/12; 055/13; 055/9
Vértestolna:	0146/
Érintett erdőrészek:	
Baj:	9E; 9F; 10A; 10NY; 11A; 12A; 12NY; 57A
Neszmély:	9B; 12A; 12B; 12C; 15C; 15D; 15NY; 16C; 16TI; 20A; 21C; 21E; 22B; 22E; 22F; 23A; 23NY; 24A; 24B; 24C; 25A; 25B; 25D; 26A; 27A; 27C; 27ÚT
Süttő:	8D; 9A; 9B; 9C; 9D; 10A; 12C; 13B; 13C
Tardos:	3B; 3C; 8VF; 9A; 10D; 10F; 11B; 12A; 15A; 15TI; 17A; 17B; 17C; 20B; 20ÚT; 22A; 23B; 24E; 24ÚT 2; 62A; 62TN
Tata:	-
Tatabánya:	1NY; 2C; 2TN; 11B; 12B; 526A
Vértesszőlős:	-
Vértestolna:	7A

Kezelési egység kódja:	KE7
Kezelési egység megnevezése:	Mezőgazdasági gyepek
Terület nagysága:	99,2605 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Baj:	2014/6; 078/2; 078/3a; 078/3b; 087/1; 087/12; 087/13; 087/14; 087/2; 087/3; 087/4; 087/5; 087/6; 087/9; 088/; 093/; 094/a; 094/b; 095/; 096/a; 096/b; 097/
Neszmély:	0301/; 0324/; 0325/; 0326/; 0327/; 0333/
Süttő:	0149/; 0167/15; 0215/1; 0226/; 0227/
Tardos:	020/6a; 020/6b; 020/6c; 032/8a; 032/8b; 032/8f; 032/8g; 032/8h; 032/8j; 036/4
Tata:	01100/2; 01100/7; 01103/1; 01103/2; 01103/3; 01108/1; 01108/2; 01108/4a; 01108/4b; 01108/5; 01109/4; 01109/6; 01109/7; 01110/; 01111/1; 01111/3; 01112/; 01114/; 21207/2; 21209/; 21223/2a; 21225/a
Tatabánya:	0164/15; 0195/; 0196/f
Vértesszőlős:	049/1; 049/2; 049/3; 049/46a; 049/46b; 049/47a; 049/47b; 054/1b; 055/10; 055/12; 055/13; 055/9
Vértestolna:	0139/2; 0140/a; 0140/b; 0153/a; 0154/; 0159/; 0160/; 0161/; 0162/; 0163/1; 0168/1; 0168/2a; 0168/2b; 0168/2c; 0168/2d; 0168/3; 0168/4; 0176/2a; 0176/2b; 0177/; 1107/9; 1186/2
Érintett erdőrészek:	
Baj:	7A; 9B; 13A; 14B; 14NY; 15A; 15B; 15VF; 16E; 16ÚT 1; 22A; 22ÚT 2; 23A; 23B; 23D; 23NY; 23ÚT; 24A; 24NY; 27A; 27NY; 31A; 31E; 57A; 57B
Neszmély:	8D; 9A; 9I; 12A; 12ÚT; 14A; 16C; 16VF 1; 18D; 22B; 22F; 25A; 26A; 26TI; 27A; 27D; 27TI
Süttő:	6NY 1; 6NY 2; 7A; 10A; 10B; 10VF; 11A; 11B; 11C; 11D; 11E
Tardos:	3A; 3C; 3F; 3TI; 4A; 6A; 6B; 6D; 6ÚT; 8G; 8VF; 15A; 16TI; 17B; 17E; 17TI; 18B; 18C; 19B; 19H; 19I; 20C; 20TI; 20ÚT; 21B; 21D; 21E; 21F; 21G; 21H; 21I; 21J; 22A; 22C; 22TI; 24A; 24C; 24D; 24E; 24H; 24I; 24K; 24L; 24M; 24ÚT 2
Tata:	-
Tatabánya:	2B; 2C; 2TI; 12TI 2; 15D
Vértesszőlős:	-
Vértestolna:	3B; 3TI; 50A; 50B

Kezelési egység kódja:	KE8
Kezelési egység megnevezése:	Szántók
Terület nagysága:	14,7337 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Baj:	078/3a; 078/3b; 087/13; 094/a; 094/b; 095/; 096/b
Neszmély:	0301/
Süttő:	0149/; 0227/
Tardos:	0100/1
Tata:	-
Tatabánya:	0196/f
Vértesszőlős:	049/2; 049/3; 049/46b; 049/47b
Vértestolna:	0168/4; 0168/5; 0176/2a
Érintett erdőrészek:	
Baj:	15B; 15VF
Neszmély:	22B; 22TI; 23A; 23NY; 25A
Süttő:	10B; 10VF
Tardos:	-
Tata:	-
Tatabánya:	12B
Vértesszőlős:	00x
Vértestolna:	50B

Kezelési egység kódja:	KE9
Kezelési egység megnevezése:	Akácosok
Terület nagysága:	57,8408 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Baj:	087/1; 087/3; 087/4; 087/5; 087/6; 088/
Neszmély:	0301/; 0327/; 0333/; Süttő.; 0215/1; 0226/; 0227/
Tardos:	0100/1
Tata:	01108/1; 01108/2; 01108/4a; 01109/4; 01109/5; 01109/6; 01109/7; 01110/; 01111/1; 01111/3; 01113/; 01114/; 21203/; 21206/; 21207/1
Tatabánya: -	
Vértesszőlős:	049/1; 049/2; 054/1b
Vértestolna:	0139/2; 0162/; 0163/1; 0163/2; 0167/; 0168/3; 0168/4; 0168/5; 0168/6; 1001/; 1002/; 1003/; 1004/; 1005/; 1006/; 1007/; 1008/; 1009/; 1010/; 1011/; 1012/; 1013/; 1014/; 1015/a; 1015/b; 1016/; 1017/; 1018/a; 1018/b; 1019/; 1020/; 1021/; 1022/; 1023/; 1024/; 1025/; 1026/; 1027/; 1028/; 1029/; 1030/; 1031/; 1032/; 1033/; 1034/; 1035/; 1036/; 1037/; 1038/; 1039/; 1040/; 1041/; 1042/; 1043/; 1044/1; 1044/2; 1045/; 1050/; 1051/; 1107/9
Érintett erdőrészek:	
Baj:	57B
Neszmély:	12A; 12ÚT; 16C; 16E; 16TI; 22B; 22TI; 23A; 26A
Süttő:	6B; 6C; 6D; 6NY 1; 6NY 2; 7A; 7B; 8B; 8C; 8D; 8F; 9D; 11A; 11C; 11D; 12B; 12C
Tardos:	-
Tata:	-
Tatabánya:	-
Vértesszőlős:	-
Vértestolna:	50B; 50C; 50D

Kezelési egység kódja:	KE10
Kezelési egység megnevezése:	Fenyvesek
Terület nagysága:	28,7338 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Baj:	093/
Neszmély:	0301/
Süttő:	0215/1
Tardos:	020/6a
Tata:	-
Tatabánya:	-
Vértesszőlős:	-
Vértestolna:	-
Érintett erdőrészek:	
Baj:	25C; 26NY
Neszmély:	22A; 22B; 22C; 22D; 22E; 22F; 22G; 25A; 26A; 26TI
Süttő:	11A; 11B; 12B; 12C
Tardos:	17A
Tata:	-
Tatabánya:	-
Vértesszőlős:	-
Vértestolna:	-

Kezelési egység kódja:	KE11
Kezelési egység megnevezése:	Egyéb területek
Terület nagysága:	9,7948 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Baj:	2001/1; 2014/5; 2014/6; 087/12; 087/13; 087/14; 087/9; 088/
Neszmély:	0325/; 0326/; 0327/; 0333/
Süttő:	0215/1; 0215/2
Tardos:	020/6a; 021/; 029/; 032/8a; 032/8b; 032/8f; 032/8g; 032/8h; 032/8j; 036/6; 516/; 525/49; 525/50
Tata:	01103/16; 01103/17; 01103/18; 01107/1; 01107/2; 01108/1; 01108/2; 01108/4a; 01108/4b; 01108/5; 01109/4; 01109/5; 01109/6; 01109/7; 01110/; 01111/1; 01111/3; 01113/; 01114/; 01130/; 21207/1; 21207/2; 21220/a; 21221/a
Tatabánya:	0164/13; 0164/15; 0195/; 0196/f; 9723/
Vértesszőlős:	049/1; 049/2; 049/3; 049/46b; 049/47b; 054/1b; 055/10
Vértestolna:	0140/a; 0176/2a; 1010/; 1011/; 1012/; 1013/; 1014/; 1015/a; 1016/; 1017/; 1025/; 1026/; 1027/; 1028/; 1029/; 1030/; 1031/; 1032/; 1043/
Érintett erdőrészek:	
Baj:	-
Neszmély:	12A; 12ÚT; 27A; 27C; 27D; 27TI
Süttő:	11C; 11D; 12A; 12B; 12C; 12ÉP; 13A
Tardos:	2B; 2C; 2ÚT; 3A; 3C; 3D; 3E; 3F; 6A; 6B; 6C; 6ÚT; 7A; 8VF; 18B; 20ÚT; 22A; 23A; 23B; 24ÚT 2; 62A; 62TN
Tata:	-
Tatabánya:	1F; 2C; 2TN; 2ÚT; 8A; 8ÚT; 9A; 9ÚT; 526A
Vértesszőlős:	-
Vértestolna:	-

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Gerecse (HUDI20020) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004. (X.8.) Korm.rendelet az irányadó.

A tervezési terület szinte egésze az országos ökológiai hálózat Magterület övezetébe tartozik, melyről az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény rendelkezik.

A site csaknem teljes területe a Gerecsei Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, melyet a Gerecsei Tájvédelmi Körzet létesítéséről szóló 15/1977. OTvH számú határozat és a Gerecsei Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 129/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet létesített.

Továbbá a területen megtalálható barlangokra (és az országos jelentőségű védett természeti területekre is a fentiekén kívül) a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik.

A tervezési terület	93,03 %-a erdő, 4,84 %-a gyepterület (4,41% legelő/0,43% rét) és 1,33 %-a szántó művelési ágba tartozik.
Tulajdoni formák alapján a site	93,54 %-a állami tulajdon és 5,81 % magántulajdon.
Erdők esetében	98,68 %-a állami és 1,3 %-a magántulajdonban van
Gyepek esetében	10,56 %-a a területeknek állami- és 88,49 %-a magántulajdon
Szántók esetében	67,8 %-a állami és 11,23 %-a magántulajdonban (a maradék hányad önkormányzati tulajdon).

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

a. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A területen előforduló művelési ágak szerint az alábbi támogatások vehetők igénybe:

Erdőkre:

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére. A támogatás részletes feltételeit a VP5-8.4.1.-16 - Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása című támogatási felhívás tartalmazza.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához (erdőállomány alatti erdősítéssel történő teljes erdőszerkezet átalakítás, tarvágást követő teljes erdőszerkezet-átalakítás, alátelepítés során állománykiegészítéssel történő erdőszerkezet átalakítás) normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások felhívás alapján.

Magán és önkormányzati tulajdonú erdőterületekre:

A Natura 2000 területen található erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján.

Támogatás igényelhető magán- és önkormányzati tulajdonú erdőterületekre vonatkozóan szálaló erdőgazdálkodás folytatására, erdőállományok kézimunka igényes ápolása, valamint természetkímélő anyagmozgatásra a VP4-15.1.1-17 - Erdő-környezetvédelmi kifizetések felhívás alapján.

Magántulajdonú gyepterületekre:

Gyepterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében a VP4-10.1.1-15 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés felhívás alapján is igényelhető támogatás a horizontális gyepgazdálkodási tematikus programcsomagban. A programra pályázni 2015. évben lehetett 5 éves időtartalomra. A pályázat elbírálása során a Natura 2000 területen gazdálkodók többletpontot kaptak.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján.

Magántulajdonú szántóterületekre:

Szántóterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében a VP4-10.1.1-15, illetve VP4-10.1.1-16 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés felhívások alapján is igényelhető támogatás a horizontális szántó tematikus programcsomagban. A programokra pályázni 2015. és 2016. évben lehetett 5 éves időtartalomra. A pályázat elbírálása során a Natura 2000 területen gazdálkodók többletpontot kaptak.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 szántóterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján.

A VP4-4.4.1-16. számú támogatás célja az agrár-élőhelyek környezeti hozzáadott értékének növelése, az élőhelyek közötti mozaikosság, illetve ökológiai folyosók biztosítása különböző telepítéseken keresztül. A csomag támogatja többek között a Natura 2000 jelölő élőhelyekre, fajokra közvetlenül káros hatással lévő szántó területek visszagyepesítését is. Pályázni 2018. július végéig lehetett.

b. Javasolt agrártámogatási rendszer

Szükséges kidolgozni olyan támogatási formát, amely a Natura 2000 jelölő élőhelyekre, fajokra közvetlenül káros hatással lévő szántó területek visszagyepesítését támogatja. A Natura 2000 területek szántó művelési ágban lévő ingatlanai esetében a gazdálkodó dönt a művelési ágról, ezért jelenleg csak akkor van esély a visszagyepesítésre, ha mutatkozik rá gazdálkodói szándék és a gazdálkodó vállalja ennek anyagi terheit is.

A cserjésedés visszaszorítására jelenleg nincs kidolgozott támogatási rendszer, ezért javasoljuk ilyen típusú rendszer kiépítését.

Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendeletben nem szereplő inváziós fajok visszaszorításának ösztönzése is szükséges. Olyan támogatási rendszert javaslunk, amely a

fertőzöttség mértékét alapul véve, javasolt technológiák (élőhelytől és fertőzöttségtől függően mechanikai, vagy kémiai módszer) alkalmazása mellett nyújtana a visszaszorításhoz támogatást. A gazdálkodók agrártámogatási rendszerekben való nagyobb arányú részvételét a további hatékony és szakszerű tájékoztatással, a magasabb dotációval és hatékonyabb szankcionálással lehet elérni.

3.3.2. *Pályázatok*

A tervezési területet nem érinti természetvédelmi célú pályázat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1 Felhasznált kommunikációs eszközök

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettjei	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
Előzetes szakmai véleményezés	érintett hatóságok, települési önkormányzatok, civil szervezetek	érintett hatóságok, települési önkormányzatok, civil szervezetek	2017. május 8.	18 db levél
szakmai terepbejárás; gazdafórum	gazdálkodók, tulajdonosok, érintett hatóságok, települési önkormányzatok, civil szervezetek	gazdálkodók, tulajdonosok, érintett hatóságok, települési önkormányzatok, civil szervezetek	2019. június 13.	kiküldött levelek: 41 db résztvevők: db
önkormányzati közzététel	lakosság, gazdálkodók, tulajdonosok, települési önkormányzatok	érintett települési önkormányzatok	2019. június - 2019. július	8 db levél
véleményezési kérelem	területileg érintett hatóságok, gazdálkodók, települési önkormányzatok, civil szervezetek	területileg érintett hatóságok, gazdálkodók, települési önkormányzatok, civil szervezetek	2019. június 03.	
honlap	lakosság		2019.május 29.	

18. táblázat: Felhasznált kommunikációs eszközök

Az Északi-Gerecse (HUDI20018) Natura 2000 terület fenntartási tervének elkészítése és az egyeztetési folyamat során az alábbi megkeresések történtek:

- 2017. május 8-án az érintett hatóságokat és magántulajdonosokat tájékoztattuk a tervek készítéséről, és előzetes véleményüket kértük a tervekkel kapcsolatosan.
- 2019. május 29-én a fenntartási tervről és egyeztetéséről leveleket küldtünk ki az érintett hatóságoknak, társaságoknak, szervezeteknek.
- Ezzel egyidőben honlapunkon is elérhetővé tettük a készülő tervet.
- Valamint az érintett települések önkormányzataihoz kérelmet juttattunk el, hogy honlapjukon és önkormányzatuk hirdetőtábláikon tegyék elérhetővé az egyeztetési anyagot.
- 2019. június 13-án szakmai terepbejárást és gazdafórumot tartottunk.

3.4.2 A kommunikáció címzettjei

A Gerecse (HUDI20020) Natura 2000 terület fenntartási terv egyeztetése során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által az alább felsorolt érdekeltek megkeresése történt meg.

1. előzetes szakmai véleménykérés

Címzett: érintett hivatalok, szervezetek

- Baji Polgármesteri Hivatal
- Neszmély Község Önkormányzata
- Süttői Polgármesteri Hivatal

- Tardos Közös Önkormányzati Hivatal
- Tatai Közös Önkormányzati Hivatal
- Tatabánya Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala
- Vértesszőlős Község Önkormányzata
- Vértolna Község Önkormányzata
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Hatósági Főosztály, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály
- Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, Területi Vízügyi Hatóság
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Vértesi Erdő Zrt.
- Magyar Természetvédők Szövetsége

Beérkező vélemények: 8 db

Alátámasztó dokumentum: kiküldött postai levél és címlista

2. szakmai terepbejárás és gazdafórum

Címzett: érintett hivatalok, szervezetek, gazdálkodók

- Baji Polgármesteri Hivatal
- Neszmély Község Önkormányzata
- Sütői Polgármesteri Hivatal
- Tardos Közös Önkormányzati Hivatal
- Tatai Közös Önkormányzati Hivatal
- Tatabánya Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala
- Vértesszőlős Község Önkormányzata
- Vértolna Község Önkormányzata
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály, Földművelésügyi Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály, Növény- és Talajvédelmi Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály, Élelmiszer-biztonsági, Állategészségügyi Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Hatósági Főosztály, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály, Földhivatali Osztály

- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Esztergomi Járási Hivatal, Földhivatali Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatai Járási Hivatal, Földhivatali Osztály
- Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt.
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Honvédelmi Minisztérium
- Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, Igazgató-helyettesi Szervezet, Katasztrófavédelmi Hatósági Szolgálat
- Magyar Természetvédők Szövetsége
- Vértesi Erdő Zrt.
- Budapesti Erdőgazdasági Zrt.
- Feketekői Vadásztársaság
- Vértessaljai Földtulajdonos Vadásztársasága
- Gerecse-Pilis Vízi Társulat
- magánszemélyek, gazdálkodók (12)

Résztvevők száma:

Alátámasztó dokumentum:

3. önkormányzati közzététel

Címzett: érintett önkormányzatok

- Baji Polgármesteri Hivatal
- Neszmély Község Önkormányzata
- Sütőti Polgármesteri Hivatal
- Tardos Közös Önkormányzati Hivatal
- Tatai Közös Önkormányzati Hivatal
- Tatabánya Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala
- Vértesszőlős Község Önkormányzata
- Vértesszalja Község Önkormányzata

Érintettek száma: 8 önkormányzat

Alátámasztó dokumentum:

4. véleményezési kérelem

Címzett: érintett hivatalok, szervezetek, gazdálkodók

- Baji Polgármesteri Hivatal
- Neszmély Község Önkormányzata
- Sütőti Polgármesteri Hivatal
- Tardos Közös Önkormányzati Hivatal
- Tatai Közös Önkormányzati Hivatal
- Tatabánya Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala
- Vértesszőlős Község Önkormányzata
- Vértesszalja Község Önkormányzata
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály

- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály, Földművelésügyi Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály, Növény- és Talajvédelmi Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály, Élelmiszer-biztonsági, Állategészségügyi Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Hatósági Főosztály, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály, Földhivatali Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Esztergomi Járási Hivatal, Földhivatali Osztály
- Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatai Járási Hivatal, Földhivatali Osztály
- Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Honvédelmi Minisztérium
- Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, Igazgató-helyettesi Szervezet, Katasztrófavédelmi Hatósági Szolgálat
- Magyar Természetvédők Szövetsége
- Vértesi Erdő Zrt.
- Budapesti Erdőgazdasági Zrt.
- Feketekői Vadásztársaság
- Vértessaljai Földtulajdonos Vadásztársasága
- Gerecse-Pilis Vízi Társulat
- magánszemélyek, gazdálkodók (12)

Beérkezett vélemények száma:

Alátámasztó dokumentum:

3.4.3 Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Előzetes véleményezési eljárás

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás
Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság	2017. május 25.	Mivel a terület hírközlési érdeket nem érint, nem kívánnak javaslatot tenni és az eljárásban a továbbiakban részt venni.	-
Vértesszőlős Község Polgármestere	2017. május 30.	Mellékelték a település építési szabályzatáról szóló Ök. rendeletének vonatkozó rendelkezéseit. Egyéb észrevételt nem tettek.	-
Komárom-Esztergom Megyei Kományhivatal Tatabányai Járási Hivatala,	2017. június 2.	A tárgyi területen nincs védendő kulturális örökségi elem, így nem élnék	-

Hatósági Főosztály, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály		kifogással a területet érintő tervezett változásokkal kapcsolatban.	
Nemzeti Földalapkezelő Szervezet	2017. június 12.	Az elkészítésben, véleményezésben nem kívánnak részt venni, észrevételt, javaslatot nem tesznek, ugyanakkor az elkészült tervről kérnek értesítést és 1-1 példányt. A felmerülő tulajdonosi joggyakorláshoz szükséges hozzájárulások kiadásával kapcsolatban együttműködnek. Javasolják, hogy a jogszerű használók részére küldjük meg a fenntartási tervet.	
Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, Igazgató- helyettesi Szervezet, Katasztrófavédelmi Hatósági Szolgálat	2017. június 15.	1. Tilos felszíni és felszín alatti vizek minőségének veszélyeztetése 2. Az esetlegesen bekövetkező környezetszennyezést haladéktalanul be kell jelenteni – a kárelhárítást azonnali megkezdése mellett – a Hatóságnak. 3. Be kell tartani a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítményekről szóló 123/2017. (VII. 18.) Korm. rendeletben foglaltakat. 4. A Gerecse Natura 2000 területek részben érintettek az Északdunántúli Vízmű Zrt. üzemeltetése alatt álló közcsélú vízellátást szolgáló vízbázisok védőidomai, védőövezeti által: Tardos- Gorba tető térsége: H-7442-14/2009. számon kijelölt tardosi vízbázis hidrogeológiai védőövezet B zónája. Tatabánya és Tarján esetében: 35800/1737-14/2016. ált. számon kijelölt Tatabánya, XIV/A vízakna hidrogeológiai B védőidoma és hidrogeológiai védőövezete B zónája. 5. Kijelölt határozatok alapján bizonyos tevékenységek folytatására vonatkozó korlátozások felsorolatlata 6. A területen folytatandó tevékenységeknél a felsoroltak mellett figyelembe kell venni azt is, hogy azoknyíltszagos területeken érintenek, így vízvédelmi szempontból fokozottak érzékeny területeknek minősülnek. 7. A vizek és vízi létesítmények más, nyomvonal jellegű létesítménnyel történő keresztezésére és megközelítésére vonatkozó előírások betartása kötelező. 8. Figyelembe kell venni a nagyvízi meder, a partti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet előírásait.	

Vértesi Erdészeti és Faipari Zrt.	2017. június 18.	A XIV-G-027/8235-1/2014 erdőterv határozat irányelveit tartják meghatározónak erdőgazdálkodási munkáik során. Tatabánya, Vértesszőlős, Baj és Tata-Agostyán gyakorlatilag összeépült, elvágva így a nagyvadak vándorlási útvonalát a Ny-Gerecse és az Által-ér völgye között. A zárt ingatlanok közelében a vad a természet kultúrákat választja. Az ökológiai folyosók beszűkülése nemcsak a vadgazdálkodással érintett vadfajok, hanem számos védett faj természetes vándorútvonalait, váltóit is befolyásolja, alakítja. Jelentősen nőtt az erdőt felkeresők száma, különösen a tavaszi, kora nyári és őszi időszakokban, ez is a vadat szokásainak megváltoztatására ösztönzi, az ember-vad kapcsolatában is általában negatív változásokat okozva. A Társaság bízik benne, hogy ahogy eddig is, ezután is közös véleményt és kompromisszumokat alakíthatnak Igazgatóságunkkal a természeti környezet fenntartása érdekében.	
Komárom-Esztergom Megyei Köormányhivatal Tatabányai Járási Hivatala, Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály	2017. június 19.	1. Ingatlan nyilvántartás szerint szántó művelési ágba tartozó Natura 2000 gyepterületek kérdése Több esetben előfordult, hogy a terület új tulajdonosa az adásvételt követően szembesült vele, hogy az általa vásárolt, szántó művelési ágba tartozó pihentetett szántónak vélt parcella valójában Natura 2000 oltalom alatt álló gyepterület. Hozzájuk érkező kérdés: Hogyan törhetnék fel és használhatnák szántóként? 275/2004 (X.8.) Korm. rendelet alapján csak Hatósági engedéllyel teheti ezt meg. Amennyiben a Gerecse TK részéről van szó, a Hatóság az 1996. évi LIII. törvény 38 (1) bekezdésében foglaltak alapján jár el. Mindezekre tekintettel javasolják, hogy Igazgatóságunk vezessen nyilvántartást ezen területekről esetlegesen adódó későbbi konkrét esetekre, ill. konfliktusok megelőzése céljából. (mepar.hu oldalon „állandó gyepterület érzékeny réteg alatt ez mindenki számára elérhető). 2. Az élőhelyek védelme érdekében tervezett esetleges kaszálási korlátozások Natura 2000 gyepterületeken Az előírás javaslatokban előírtakhoz ilyen típusú természetvédelmi korlátozások miatt az érintett földhasználó nem tehet időben eleget a	

		kaszási kötelezettségeknek. A nevezett tevékenység időbeni elvégzését az agrártámogatásokat folyósító és azok jogszerű felhasználását ellenőrző intézmény ellenőrzi. Javasolják a hivatkozott intézménnyel való egyeztetést, hogy a természetvédelmi prioritások, azaz a szükséges korlátozások megvalósulása mellett ne kerüljön sor szankcionálásra a hivatkozott intézmény részéről a korlátozással érintett területre vonatkozásában.	
Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt. Észak-dunántúli Regionális Területi Iroda-Tatabányai Iroda	2017. június 20.	Nem kívánnak észrevételt tenni.	

19. táblázat: Beérkezett előzetes vélemények és azok tervbe építése

Véleményezési eljárás

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás

20. táblázat: Beérkezett vélemények és azok tervbe építése

